INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

WERSJA CYFROWA

CZYTAJ DUŻO WIĘCEJ GDZIE I KIEDY CHCESZ
inforlex.pl

BGK BIULETYN głównego księgowego

miesięcznik

EWIDENCJA · SPRAWOZDAWCZOŚĆ · PODATKI · ZARZĄDZANIE

Temat numeru
Raportowanie ESG w 2026 r. po nowelizacji ustawy o rachunkowości

3/351
marzec 2026

I. TEMAT NUMERU

1. INFORLEX **Raportowanie ESG w 2026 r. po nowelizacji ustawy o rachunkowości** . . . 3
   - Na czym polega zmiana . . . 3
   - Jakie podmioty mogą skorzystać z odstępstwa . . . 3
   - Czy odstępstwo jest obowiązkowe . . . 4
   - Dlaczego wprowadzono tę zmianę . . . 4
   - Znaczenie zmian dla praktyki . . . 4
   - Wątpliwości interpretacyjne dotyczące zakresu stosowania nowych przepisów . . . 5

II. RACHUNKOWOŚĆ FINANSOWA

1. Różnice bilansowe i podatek odroczony (wybrane zagadnienia) . . . 6
   - Różnice trwałe i przejściowe . . . 6
   - Aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego . . . 10
   - Zasada ostrożności . . . 11
   - Rezerwy z tytułu podatku odroczonego – odmienna logika . . . 14
   - Ulgi podatkowe w świetle KSR 2 – ujęcie bilansowe i podatkowe . . . 15
     - Ulga podatkowa obniżająca wartość podatkową aktywa (przyspieszona amortyzacja – KSR 2 pkt 10.1) . . . 15
     - Premie inwestycyjne – ulga bez obniżenia wartości podatkowej aktywa (KSR 2 pkt 10.2) . . . 16
     - Ulgi podatkowe niezwiązane z aktywami trwałymi . . . 18

ciąg dalszy spisu treści na następnej stronie >

ISSN 2084-5863
Indeks 328995

Więcej na **inforlex.pl**

Dodatkowe materiały specjalne dostępne dla Prenumeratorów na **inforlex.pl**

Zaloguj się do konta

eprasa.pl e8f91a0198

Obowiązek ustalania podatku odroczonego (zakres stosowania) 21
Moment ujęcia podatku odroczonego 21
Schemat księgowań 22
Moment początkowego ujęcia 22
Prezentacja w bilansie oraz rachunku zysków i strat 22
Bilans (sprawozdanie z sytuacji finansowej) 22
Rachunek zysków i strat 23
Najczęstsze błędy w praktyce 24
2. Suszenie kukurydzy a klasyfikacja zapasów – towar czy produkcja 25
Klasyfikacja zapasów – towar czy produkt 25
Ujęcie księgowe zakupu kukurydzy 27
Koszty procesu suszenia 27
Ubytek masy podczas suszenia 28
Amortyzacja ciągu technologicznego 28
Podatek od nieruchomości 28
Kiedy działalność można uznać za produkcję 29
Podsumowanie 29

III. ZARZĄDZANIE FINANSAMI
1. Rozliczenia międzyokresowe i rezerwy 30
Zasady ogólne 30
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów (aktywa) 32
Aspekt podatkowy (CIT) 36
Bierne RMK i rezerwy (pasywa) 36
Rezerwa na niewykorzystane urlopy 37
Ewidencja 38
Rezerwy na odprawy emerytalne i podobne – szczegółowe omówienie i ewidencja 40
Wartość rezerwy na dzień bilansowy – co dzieje się przy aktualizacji 42
Co dzieje się przy pierwszorazowym utworzeniu rezerwy 42
Aktuarialne przeszacowanie – na czym polega korekta 43
Co dzieje się w momencie wypłaty świadczenia 43
Dlaczego system korekt jest tak istotny 43
RMK przychodów (pasywa) 44
Istota i zakres 44
Ujęcie, prezentacja i ujawnienia w sprawozdaniu finansowym 46
Ujęcie w bilansie 46
Ujęcie w rachunku zysków i strat 47
Ujawnienia w informacji dodatkowej 48
Znaczenie prezentacji i ujawnień 48
Kiedy małe jednostki mogą nie tworzyć rezerw 48
Najczęstsze błędy 49

eprasa.pl e8f91a0198

1 Raportowanie ESG w 2026 r. po nowelizacji ustawy o rachunkowości

Zobacz więcej www.inforlex.pl

W 2026 r. uchwalono nowelizację ustawy o rachunkowości dotyczącą sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju. Regulacja, procedowana w Sejmie jako druk nr 2277 i podpisana przez Prezydenta, stanowi odpowiedź na zmiany wprowadzane na poziomie Unii Europejskiej w ramach tzw. pakietu legislacyjnego Omnibus. Celem nowych przepisów jest przede wszystkim dostosowanie harmonogramu wdrażania obowiązków raportowania ESG wynikających z dyrektywy w sprawie sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju (CSRD) oraz ograniczenie obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorstw.

Nowelizacja nie zmienia zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych ani sporządzania sprawozdań finansowych sensu stricto. Dotyczy natomiast przepisów regulujących sprawozdawczość zrównoważonego rozwoju, czyli raportowanie informacji niefinansowych odnoszących się m.in. do wpływu działalności przedsiębiorstwa na środowisko, kwestie społeczne oraz ład korporacyjny.

Na czym polega zmiana

Najważniejszym elementem nowelizacji jest wprowadzenie do ustawy o rachunkowości art. 84a, który przewiduje czasowe odstępstwo od obowiązków raportowania zrównoważonego rozwoju dla części przedsiębiorstw. Zgodnie z tym przepisem w latach obrotowych rozpoczynających się w okresie od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2026 r. niektóre jednostki mogą nie stosować przepisów dotyczących sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju, jeżeli spełniają określone warunki odnoszące się do wielkości zatrudnienia lub poziomu przychodów.

W praktyce oznacza to przesunięcie w czasie obowiązku sporządzania raportu ESG dla części przedsiębiorstw, które zgodnie z wcześniejszymi przepisami miały zostać objęte tym obowiązkiem w kolejnych etapach wdrażania dyrektywy CSRD.

Jakie podmioty mogą skorzystać z odstępstwa

Z możliwości niestosowania nowych obowiązków mogą skorzystać jednostki, które w danym roku obrotowym oraz w roku poprzedzającym ten rok nie przekroczyły jednej z następujących wielkości:

- **1000 pracowników** w przeliczeniu na pełne etaty (średnioroczne zatrudnienie) lub
- **1,9 mld zł przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów**.

eprasa.pl e8f91a0198

Analogiczne rozwiązanie przewidziano w odniesieniu do **grup kapitałowych**. W przypadku jednostek dominujących odstępstwo może zostać zastosowane, jeżeli na poziomie grupy nie przekroczono:

- 1000 pracowników (średnioroczne zatrudnienie) lub
- **1,9 mld zł przychodów po wyłączeniach konsolidacyjnych** albo
- **2,28 mld zł przychodów przed dokonaniem tych wyłączeń**.

W praktyce oznacza to, że obowiązek raportowania ESG w pierwszym etapie pozostanie przede wszystkim w odniesieniu do największych przedsiębiorstw.

Czy odstępstwo jest obowiązkowe

Warto podkreślić, że nowe przepisy nie wprowadzają automatycznego zwolnienia z obowiązku raportowania. Mają one charakter **fakultatywny**, co oznacza, że jednostka spełniająca wskazane warunki może, ale nie musi, skorzystać z możliwości niewykonywania obowiązków wynikających z przepisów o sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju.

Decyzję w tym zakresie podejmuje odpowiednio **kierownik jednostki** lub – w przypadku grup kapitałowych – **kierownik jednostki dominującej**. Oznacza to, że przedsiębiorstwo może zdecydować się na wcześniejsze sporządzanie raportu ESG, nawet jeżeli formalnie nie jest jeszcze do tego zobowiązane.

Dlaczego wprowadzono tę zmianę

Nowelizacja jest bezpośrednio związana z działaniami legislacyjnymi podejmowanymi na poziomie Unii Europejskiej. W 2025 r. Komisja Europejska zaproponowała pakiet uproszczeń regulacyjnych określany jako **pakiet Omnibus**, którego celem było ograniczenie obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorstw oraz dostosowanie harmonogramu wdrażania nowych obowiązków raportowych.

W trakcie prac nad wdrażaniem dyrektywy CSRD wiele przedsiębiorstw sygnalizowało znaczne trudności organizacyjne związane z przygotowaniem systemów raportowania oraz gromadzeniem danych niezbędnych do sporządzania raportów zrównoważonego rozwoju. W odpowiedzi na te sygnały zdecydowano się na częściowe odroczenie obowiązków raportowych dla niektórych kategorii przedsiębiorstw.

Znaczenie zmian dla praktyki

Dla głównych księgowych i działów finansowych wprowadzone regulacje mają przede wszystkim znaczenie organizacyjne. Oznaczają one bowiem, że część przedsiębiorstw otrzyma dodatkowy czas na przygotowanie się do nowych obowiązków raportowych.

Nie oznacza to jednak, że przygotowania do raportowania ESG można całkowicie odłożyć. W wielu przypadkach sporządzenie raportu zrównoważonego rozwoju wymaga bowiem wdrożenia nowych procedur, systemów zbierania danych oraz współpracy pomiędzy różnymi obszarami działalności przedsiębiorstwa, w tym działami finansów, compliance, HR czy zarządzania środowiskowego.

eprasa.pl e8f91a0198

Dlatego mimo wprowadzenia czasowego odstępstwa wiele przedsiębiorstw kontynuuje prace nad budową systemów raportowania ESG. W praktyce może to ułatwić późniejsze wypełnienie obowiązków wynikających z przepisów ustawy o rachunkowości oraz regulacji unijnych.

Wątpliwości interpretacyjne dotyczące zakresu stosowania nowych przepisów

W praktyce pojawia się również pytanie, czy odstępstwo przewidziane w art. 84a ustawy o rachunkowości może potencjalnie obejmować także część jednostek, które rozpoczęły już raportowanie zgodnie z dyrektywą CSRD, w szczególności podmioty należące do tzw. pierwszej fali raportowania. Chodzi przede wszystkim o duże jednostki zainteresowania publicznego zatrudniające ponad 500 pracowników, które wcześniej sporządzały oświadczenie o informacji niefinansowej na podstawie przepisów implementujących dyrektywę NFRD.

Źródłem tej wątpliwości jest konstrukcja samego przepisu. Artykuł 84a odnosi się bowiem ogólnie do jednostek obowiązanych do stosowania **art. 49 ust. 3b oraz przepisów rozdziału 6c ustawy o rachunkowości**, które regulują zasady sporządzania sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju. Po implementacji dyrektywy CSRD przepisy te stanowią podstawę raportowania ESG dla wszystkich jednostek objętych nowymi regulacjami. Jednocześnie przepis nie wprowadza wyraźnego rozróżnienia pomiędzy poszczególnymi etapami wdrażania obowiązku raportowania.

Z tego względu przy literalnej wykładni można postawić pytanie, czy z odstępstwa nie mogłyby skorzystać również niektóre jednostki z pierwszej grupy raportującej, które spełniają warunki określone w art. 84a, w szczególności nie przekraczają progu **1000 pracowników**. W praktyce mogłoby to dotyczyć np. części spółek giełdowych zatrudniających pomiędzy 500 a 1000 pracowników.

Z drugiej strony należy uwzględnić także cel wprowadzonych zmian. Nowelizacja ustawy o rachunkowości stanowi bowiem element działań legislacyjnych podejmowanych na poziomie Unii Europejskiej w ramach pakietu **Omnibus**, którego głównym założeniem było przesunięcie w czasie obowiązków raportowania dla kolejnych kategorii przedsiębiorstw. W tym kontekście przyjmuje się, że intencją ustawodawcy było przede wszystkim odroczenie obowiązków dla podmiotów objętych kolejnymi etapami wdrażania dyrektywy CSRD, a nie zmiana sytuacji jednostek, które rozpoczęły już raportowanie zgodnie z nowymi regulacjami.

W konsekwencji w praktyce należy spodziewać się, że odstępstwo przewidziane w art. 84a będzie stosowane przede wszystkim przez jednostki objęte kolejnymi etapami wdrażania CSRD. Jednocześnie ze względu na brzmienie przepisu nie można wykluczyć pojawienia się wątpliwości interpretacyjnych w tym zakresie, zwłaszcza w odniesieniu do niektórych dużych jednostek zatrudniających poniżej 1000 pracowników.

©℗

oprac. **dr Gyöngyvér Takáts**

eprasa.pl e8f91a0198

1 Różnice bilansowe i podatek odroczony (wybrane zagadnienia)

Podatek odroczony to mechanizm rachunkowy pozwalający ująć przyszłe skutki podatkowe dzisiejszych operacji gospodarczych. Wynika on z występowania różnic między wartością księgową (bilansową) a podatkową aktywów i pasywów – w efekcie wynik finansowy brutto (rachunkowy) różni się od podstawy opodatkowania (dochodu podatkowego). Ujęcie podatku odroczonego zwiększa rzetelność sprawozdania finansowego i pomaga zaplanować przyszłe obciążenia podatkowe, zapewniając zgodność z zasadą współmierności przychodów i kosztów.

Regulacje dotyczące podatku odroczonego zawiera art. 37 ustawy o rachunkowości (uor), a szczegółowe zasady ujmowania, wyceny i prezentacji opisuje Krajowy Standard Rachunkowości nr 2 „Podatek dochodowy".

Podatek odroczony wynika z braku pełnej spójności między przepisami prawa bilansowego (ustawy o rachunkowości i standardów) a przepisami podatkowymi (np. ustawy o CIT/PIT). Odmienna kwalifikacja i moment ujęcia przychodów oraz kosztów powoduje powstawanie różnic w wartościach księgowych i podatkowych poszczególnych pozycji.

Różnice trwałe i przejściowe

Różnice trwałe (stałe) to takie odchylenia między wynikiem rachunkowym a podatkowym, które nie ulegną odwróceniu w przyszłości. Oznacza to, że określone przychody lub koszty są ujęte tylko w wyniku księgowym albo tylko podatkowym, np. przychody zwolnione z opodatkowania lub koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu (jak kary, wydatki reprezentacyjne). Powodują one trwałe rozbieżności między wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania i nie skutkują powstaniem podatku odroczonego. Innymi słowy, różnice trwałe wpływają jednorazowo na bieżący podatek dochodowy, ale nie generują przyszłych zobowiązań ani należności podatkowych.

Różnice przejściowe (czasowe) to różnice przejściowe między wartością bilansową a podatkową, które „znikną" w kolejnych okresach, gdy dana pozycja zostanie rozpoznana podatkowo tak jak wcześniej bilansowo. Najczęściej wynikają one z odmiennego momentu ujmowania przychodów lub kosztów według ustawy o rachunkowości vs ustawy podatkowej.

Przykładowo przychód może być ujęty księgowo wcześniej, niż staje się opodatkowany, albo odwrotnie – jakiś koszt jest rozpoznany podatkowo dopiero w późniejszym okresie.

eprasa.pl e8f91a0198

Tylko różnice przejściowe powodują powstanie aktywów lub rezerw (zobowiązań) z tytułu odroczonego podatku. Różnice trwałe nie wpływają na podatek odroczony.

W praktyce identyfikacja różnic przejściowych odbywa się metodą bilansową, tj. porównuje się systematycznie wartość bilansową każdego składnika aktywów i pasywów z jego wartością podatkową. Różnice mogą mieć charakter dodatni lub ujemny, co determinuje przyszły wpływ na podstawę opodatkowania oraz rodzaj podatku odroczonego.

WAŻNE! Ogólnie, jeżeli wynik finansowy brutto jest wyższy od dochodu do opodatkowania (czyli w danym okresie jednostka wykazała księgowo większy zysk niż ten opodatkowany), to wystąpi dodatnia różnica przejściowa, która w przyszłości zwiększy podstawę opodatkowania (efektywnie „dopłacimy" podatek). Natomiast gdy wynik finansowy brutto jest niższy od dochodu podatkowego (zysk księgowy mniejszy niż podatkowy), mamy ujemną różnicę przejściową, która w przyszłości zmniejszy podstawę opodatkowania (powstanie „nadpłata" podatku do odzyskania).

Różnice dodatnie i ujemne wynikają z konkretnych pozycji bilansu.

W przypadku aktywów, jeżeli wartość bilansowa aktywa przewyższa jego wartość podatkową, powstaje dodatnia różnica przejściowa, ponieważ w przyszłości, przy odwróceniu tej różnicy, dochód podatkowy będzie wyższy od wyniku księgowego. Skutkuje to powstaniem rezerwy z tytułu podatku odroczonego.

Oznacza to, że aktywo jest wykazywane w księgach rachunkowych w wyższej wartości niż dla celów podatku dochodowego.

Dlaczego jest to dodatnia różnica przejściowa?

- wartość bilansowa aktywa > wartość podatkowa aktywa,
- w przyszłości nastąpi odwrócenie różnicy (np. poprzez niższe koszty podatkowe),
- dochód podatkowy będzie wyższy niż wynik księgowy,
- podatek do zapłaty w przyszłości wzrośnie,
- powstaje rezerwa z tytułu podatku odroczonego.

Jeżeli wartość bilansowa aktywa jest niższa od jego wartości podatkowej, powstaje ujemna różnica przejściowa, ponieważ w przyszłości, przy odwróceniu tej różnicy, dochód podatkowy będzie niższy od wyniku księgowego. Skutkuje to powstaniem aktywa z tytułu podatku odroczonego.

Dlaczego jest to ujemna różnica przejściowa?

- wartość bilansowa aktywa < wartość podatkowa aktywa,
- w przyszłości koszty podatkowe będą wyższe niż koszty księgowe lub przychody podatkowe niższe,
- dochód podatkowy będzie niższy niż wynik księgowy,

eprasa.pl e8f91a0198

- podatek do zapłaty w przyszłości ulegnie zmniejszeniu,
- powstaje aktywo z tytułu podatku odroczonego.

W przypadku zobowiązań (rezerw), jeżeli wartość bilansowa zobowiązania jest mniejsza od jego wartości podatkowej, powstaje dodatnia różnica przejściowa, ponieważ w przyszłości, przy odwróceniu tej różnicy, dochód podatkowy będzie wyższy od wyniku księgowego. Skutkuje to powstaniem rezerwy z tytułu podatku odroczonego.

Dlaczego jest to dodatnia różnica przejściowa?

- wartość bilansowa zobowiązania < wartość podatkowa,
- zobowiązanie wykazywane bilansowo w niższej wartości niż podatkowo,
- w przyszłości koszty podatkowe będą niższe niż księgowe,
- dochód podatkowy będzie wyższy,
- podatek do zapłaty wzrośnie,
- powstaje rezerwa z tytułu podatku odroczonego,
- dodatnia różnica przejściowa.

Jeżeli natomiast wartość bilansowa zobowiązania przewyższa jego wartość podatkową, powstaje ujemna różnica przejściowa, ponieważ w przyszłości, przy odwróceniu tej różnicy, dochód podatkowy będzie niższy od wyniku księgowego. Skutkuje to powstaniem aktywa z tytułu podatku odroczonego.

Dlaczego jest to ujemna różnica przejściowa?

- wartość bilansowa zobowiązania > wartość podatkowa,
- zobowiązanie wykazywane bilansowo w wyższej wartości niż podatkowo,
- w przyszłości koszty podatkowe będą wyższe niż księgowe,
- dochód podatkowy będzie niższy,
- podatek do zapłaty ulegnie zmniejszeniu,
- powstaje aktywo z tytułu podatku odroczonego,
- ujemna różnica przejściowa.

PRZYKŁAD 1

Dodatnia różnica przejściowa

Spółka ABC ma na dzień bilansowy należność w walucie obcej 100 000 EUR. Księgowo wyceniono ją według kursu 4,22 PLN/EUR, natomiast średni kurs NBP na dzień bilansowy to 4,31 PLN/EUR.

W bilansie wykazana będzie należność 431 000 zł, podczas gdy dla celów podatkowych jej wartość (kwota wymagalna) to 422 000 zł.

Wartość bilansowa należności jest wyższa od wartości podatkowej, co oznacza powstanie dodatniej różnicy przejściowej w kwocie 9000 zł (431 000 zł – 422 000 zł).

eprasa.pl e8f91a0198

Ta różnica zwiększy podstawę opodatkowania w przyszłości. Innymi słowy, kiedy należność zostanie uregulowana i zrealizuje się różnica kursowa, spółka będzie musiała dodatkowo opodatkować ten wcześniej nierozpoznany podatkowo zysk. Przy założeniu stawki CIT 19% należałoby utworzyć rezerwę (zobowiązanie) na podatek odroczony w wysokości: 9000 zł × 19% = 1710 zł.

PRZYKŁAD 2

Ujemna różnica przejściowa

Spółka CDE posiada zapasy (materiały) o wartości ewidencyjnej 100 000 zł. Z uwagi na utratę przydatności części materiałów o wartości 20 000 zł dokonano odpisu aktualizującego, który został ujęty w kosztach bieżącego okresu.

W efekcie:

- wartość bilansowa zapasów wynosi 80 000 zł,
- wartość podatkowa zapasów (koszt podatkowy nabycia) nadal wynosi 100 000 zł, ponieważ odpis aktualizujący nie stanowi kosztu podatkowego w momencie jego ujęcia bilansowego.

Powstaje więc ujemna różnica przejściowa w wysokości 20 000 zł.

Ujemna różnica przejściowa oznacza, że:

- w przyszłości podstawa opodatkowania będzie niższa od wyniku księgowego,
- koszt bilansowy został już rozpoznany, natomiast koszt podatkowy zostanie ujęty dopiero w momencie likwidacji zapasów (np. ich fizycznego zniszczenia lub trwałego wycofania z użycia, spełniającego warunki podatkowe).

W momencie likwidacji zapasów:

- koszt nabycia materiałów w kwocie 20 000 zł stanie się kosztem podatkowym,
- co spowoduje zmniejszenie dochodu do opodatkowania w tym okresie.

Skutek w podatku odroczonym

W związku z tym należy rozpoznać:

aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego

20 000 zł × 19% = 3800 zł

Aktywa z tytułu podatku odroczonego odzwierciedlają przyszłe zmniejszenie podatku dochodowego, które nastąpi w momencie podatkowego rozliczenia likwidacji zapasów.

WAŻNE! Klasyfikacja danej różnicy jako przejściowej powinna być poprzedzona analizą, czy w przyszłości rzeczywiście nastąpi jej odwrócenie. Jeśli jakieś zdarzenie księgowe nie będzie miało nigdy skutków podatkowych, różnica ma charakter trwały (mimo pozornej „tymczasowości”).

eprasa.pl e8f91a0198

Przykładowo jeżeli jednostka utworzyła odpis aktualizujący na należność od dłużnika, ale nie zamierza dochodzić tej należności na drodze sądowej, to odpis ten nigdy nie stanie się kosztem uzyskania przychodu (dla celów CIT). W takiej sytuacji nie powstaje różnica przejściowa, odpis pomniejszył wynik księgowy, lecz nie da prawa do ulgi podatkowej i nie należy rozpoznawać aktywa na podatek odroczony. Natomiast jeśli spółka planuje dochodzenie należności w sądzie (co uczyni odpis podatkowo kosztem w przyszłości), to powstaje ujemna różnica przejściowa i uzasadnione jest ujęcie aktywa podatkowego z tego tytułu.

WAŻNE! W przypadku należności zarówno wartość bilansową, jak i wartość podatkową ustala się w kwocie netto, tj. bez podatku VAT.

Podatek VAT:

- nie wpływa na wynik finansowy,
- nie stanowi przychodu ani kosztu podatkowego,
- dlatego nie jest uwzględniany przy ustalaniu różnic przejściowych oraz podatku odroczonego.

W konsekwencji różnice przejściowe dotyczące należności (np. odpisy aktualizujące należności) ustala się wyłącznie w odniesieniu do kwoty netto należności, z pominięciem VAT.

Aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego

Różnice przejściowe wpływają na wysokość podatku dochodowego należnego w przyszłych okresach. W związku z tym w sprawozdaniu finansowym ujmuje się:

- rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego (po stronie pasywów) dla dodatnich różnic przejściowych oraz
- aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (po stronie aktywów) dla ujemnych różnic przejściowych.

Rezerwa (zobowiązanie) na podatek odroczony oznacza przyszłe zwiększenie kwoty podatku dochodowego do zapłaty. Jest to część bieżącego zysku, którą należy „odłożyć", bo w przyszłości będzie podlegać opodatkowaniu.

Z kolei aktywo z tytułu odroczonego podatku oznacza kwotę, która w przyszłości zmniejszy podatek do zapłaty albo zostanie zwrócona (np. poprzez odliczenie straty podatkowej lub kosztu podatkowego odroczonego w czasie). Innymi słowy, aktywo podatkowe odzwierciedla „nadpłacony" podatek, który powinien się zwrócić w kolejnych latach dzięki ujemnym różnicom przejściowym bądź możliwym do odliczenia stratom.

Obliczenie wartości rezerw i aktywów odbywa się poprzez przemnożenie kwoty różnicy przejściowej przez stawkę podatku dochodowego obowiązującą w okresie, w którym dana różnica odwróci się (tj. w roku powstania obowiązku podatkowego z nią związa-

eprasa.pl e8f91a0198

nego). Zazwyczaj stosuje się po prostu aktualną uchwaloną stawkę CIT/PIT (w Polsce standardowo 19% CIT dla osób prawnych, ewentualnie 9% dla małych podatników CIT itp., o ile przewidujemy, że w momencie realizacji różnicy firma spełni warunki niższej stawki). Przepisy wymagają aktualizacji wyceny aktywów i rezerw, jeśli zmieni się stawka podatkowa na przyszłe lata. Należy wtedy przeliczyć podatek odroczony według nowej stawki od nierozliczonych różnic przejściowych.

Zasada ostrożności

Przykładowo jeżeli jednostka poniosła stratę podatkową, może rozpoznać aktywo z tytułu podatku odroczonego z tego tytułu wyłącznie w zakresie, w jakim jest prawdopodobne, że w kolejnych latach osiągnie dochód podatkowy umożliwiający jej odliczenie.

W przypadku braku realnych i racjonalnie uzasadnionych przesłanek co do wygenerowania w przyszłości dochodu podatkowego, ujęcie takiego aktywa naruszałoby zasadę ostrożności i prowadziłoby do zawyżenia aktywów oraz wyniku finansowego. W takiej sytuacji:

- aktywa nie powinno się rozpoznawać albo
- należy je ująć z jednoczesnym odpisem aktualizującym.

Zasada ostrożności dotyczy również aktywów z tytułu podatku odroczonego już rozpoznanych. Jeżeli w kolejnych latach:

- strata podatkowa nie jest wykorzystywana, a
- prognozy dochodów nie materializują się,

jednostka powinna rozważyć częściowe lub całkowite odwrócenie (odpis) aktywa z tytułu podatku odroczonego.

PRZYKŁAD 3

Strata podatkowa a aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Dane wyjściowe (rok 2025)

Jednostka w 2025 r. poniosła stratę podatkową – łącznie 24 000 zł, w tym:

- z zysków kapitałowych –10 000 zł,
- z innych źródeł przychodów –14 000 zł.

Dla uproszczenia przyjęto, że:

- nie występują dodatnie ani ujemne różnice przejściowe,
- stan początkowy aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosi 0 zł,
- stawka podatku dochodowego (CIT) wynosi 19%.

eprasa.pl e8f91a0198

Jednostka zakłada, że w kolejnych latach będzie osiągała dochód wyłącznie z innych źródeł przychodów w wysokości 15 000 zł rocznie. Jednocześnie nie planuje transakcji, które mogłyby wygenerować dochód z zysków kapitałowych.

Ujęcie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na 31 grudnia 2025 r.

- Strata z innych źródeł przychodów

  Strata podatkowa:

  14 000 zł × 19% = 2660 zł

  Ponieważ istnieje realne prawdopodobieństwo osiągania w przyszłości dochodów z tego samego źródła, jednostka ujmuje aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego w pełnej wysokości.

  Wn konto 65-1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego 2 660 zł

  Ma konto 87-2 Odroczony podatek dochodowy 2 660 zł

- Strata z zysków kapitałowych

  Strata podatkowa:

  10 000 zł × 19% = 1900 zł

  Z uwagi na brak planowanych dochodów z zysków kapitałowych nie jest prawdopodobne wykorzystanie tej straty w przyszłości. W związku z tym aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

  – może zostać rozpoznane brutto, lecz
  – podlega w całości odpisowi aktualizującemu.

  1. Ujęcie aktywa brutto:

     Wn konto 65-1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego 1 900 zł

     Ma konto 87-2 Odroczony podatek dochodowy 1 900 zł

  2. Odpis aktualizujący:

     Wn konto 87-2 Odroczony podatek dochodowy 1 900 zł

     Ma konto 65-1/0 Odpis aktualizujący aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego 1 900 zł

- Efekt końcowy na dzień bilansowy

  Bilans

  – Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego: 2 660 zł

  Rachunek zysków i strat

  – wpływ podatku odroczonego na wynik finansowy: – 2 660 zł

  Strata podatkowa powoduje zmniejszenie obciążenia podatkowego, ale wyłącznie w części, w której jej rozliczenie jest prawdopodobne.

eprasa.pl e8f91a0198

Ważne! Straty podatkowe muszą być analizowane odrębnie według źródeł przychodów, ponieważ możliwość ich rozliczenia w przyszłości nie jest jednolita.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się tylko w zakresie, w jakim jest prawdopodobne uzyskanie przyszłych korzyści podatkowych.

Brak planowanych dochodów z danego źródła, np. zysków kapitałowych, skutkuje koniecznością pełnego odpisu aktualizującego aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Ujęcie odroczonego podatku dochodowego od straty podatkowej nie jest decyzją automatyczną, lecz wymaga oceny planów działalności i struktury przyszłych wyników.

W praktyce audytowej i sprawozdawczej kluczowe znaczenie ma udokumentowanie przesłanek prawdopodobieństwa, prognoz, budżetów i założeń biznesowych.

PRZYKŁAD 4

Wsteczne rozliczenie straty podatkowej

Jednostka posiada następujące informacje podatkowe:

- w 2025 r. poniosła stratę podatkową z innych źródeł przychodów w wysokości 12 000 zł,
- łączny dochód podatkowy za lata 2023–2024 wyniósł 6000 zł,
- obowiązujące przepisy podatkowe dopuszczają wsteczne odliczenie straty podatkowej za okres 2 lat,
- stawka podatku dochodowego (CIT) wynosi 19%.

Strata podatkowa z 2025 r. może zostać:

- odliczona wstecznie od dochodów osiągniętych w latach 2023–2024 – do wysokości 6000 zł,
- pozostała część straty (12 000 zł – 6000 zł = 6000 zł) może zostać rozliczona w latach przyszłych.

Skutek podatkowy rozliczenia wstecznego

- Kwota straty rozliczanej wstecznie:

  6000 zł × 19% = 1140 zł

  Oznacza to, że jednostka uzyskuje prawo do zwrotu podatku dochodowego zapłaconego w latach poprzednich.

Ujęcie księgowe na 31 grudnia 2025 r.

Zgodnie z KSR 2 należność z tytułu podatku dochodowego wynikająca z wstecznego rozliczenia straty jest ujmowana w okresie, w którym strata podatkowa powstała, ponieważ dopiero w tym momencie spełniony jest warunek prawdopodobieństwa uzyskania korzyści podatkowych oraz ich wiarygodnego oszacowania.

eprasa.pl e8f91a0198

Zapis księgowy – ulga podatkowa

Wn konto 22-4 Należności z tytułu podatku dochodowego (CIT)	1 140 zł
Ma konto 87-1 Bieżący podatek dochodowy	1 140 zł

Efekt w sprawozdaniu finansowym za 2025 r.

Bilans – aktywa

– należność z tytułu podatku dochodowego: 1140 zł

Rachunek zysków i strat

– zmniejszenie obciążenia podatkowego o 1140 zł

Przy wstecznym rozliczeniu straty podatkowej jednostka nie ujmuje aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, lecz należność podatkową.

Należność ta ujmowana jest w roku powstania straty (2025), mimo że dotyczy podatku zapłaconego w latach wcześniejszych (2023–2024).

Warunkiem ujęcia jest:

- istnienie podstawy prawnej do wstecznego rozliczenia straty podatkowej,
- możliwość wiarygodnego ustalenia kwoty zwrotu podatku.

Część straty nierozliczona wstecznie (6000 zł) może stanowić podstawę do ujęcia aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o ile spełniona jest przesłanka prawdopodobieństwa jej wykorzystania w przyszłości.

W praktyce sprawozdawczej wsteczne rozliczenie straty podatkowej wpływa bezpośrednio na wynik finansowy roku 2025, a nie na kapitały własne.

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego – odmienna logika

Odmiennie niż w przypadku aktywów tworzenie rezerw z tytułu podatku odroczonego nie jest uzależnione od kryterium prawdopodobieństwa.

Co do zasady wszystkie dodatnie różnice przejściowe podlegają ujęciu jako rezerwy z tytułu podatku odroczonego, ponieważ prowadzą do powstania zobowiązania podatkowego w przyszłości.

Brak „prawdopodobieństwa" nie ma tu zastosowania, gdyż:

- podatek wynikający z dodatnich różnic przejściowych będzie należny z mocy prawa,
- chyba że istnieją szczególne przepisy podatkowe, które powodują trwałe wyłączenie danej kwoty z opodatkowania (wówczas różnica nie ma charakteru przejściowego).

W konsekwencji rezerwy na podatek odroczony nie powinny być zaniżane ani pomijane z powołaniem się na niepewność co do przyszłych wyników.

eprasa.pl e8f91a0198

Ulgi podatkowe w świetle KSR 2 – ujęcie bilansowe i podatkowe

KSR 2 odnosi się do ulg podatkowych polegających na:

- nabywaniu lub wytwarzaniu określonych aktywów oraz
- dokonywaniu odliczeń od dochodu, podstawy opodatkowania lub podatku,

rozróżniając dwie formy ulg podatkowych:

1) ulgi, którym towarzyszy zmniejszenie wartości podatkowej aktywów,
2) ulgi, którym nie towarzyszy zmniejszenie wartości podatkowej aktywów (tzw. premie inwestycyjne).

Podział ten ma kluczowe znaczenie dla ustalenia:

- różnic przejściowych,
- obowiązku utworzenia rezerwy lub aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Ulga podatkowa obniżająca wartość podatkową aktywa (przyspieszona amortyzacja – KSR 2 pkt 10.1)

Ulga obniżająca wartość podatkową środka trwałego (np. jednorazowa amortyzacja)

Jest to taka ulga podatkowa, w której cały wydatek na środek trwały zostaje odliczony jednorazowo od dochodu podatkowego, a jednocześnie podatnik traci prawo do dalszej amortyzacji podatkowej tego składnika.

W praktyce oznacza to, że:

- dla celów podatkowych wartość środka trwałego zostaje natychmiast obniżona do zera,
- dla celów bilansowych środek trwały nadal istnieje w ewidencji i jest amortyzowany w czasie.

Powoduje to rozbieżność między wartością bilansową a podatkową środka trwałego, czyli powstanie dodatniej różnicy przejściowej. Ta różnica oznacza, że w przyszłości jednostka zapłaci wyższy podatek dochodowy, ponieważ amortyzacja bilansowa nie będzie już kosztem podatkowym.

Dlatego zgodnie z KSR 2 należy utworzyć rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Tego typu ulga nie jest premią inwestycyjną, ponieważ:

- nie stanowi „dodatkowej korzyści podatkowej" niezależnej od amortyzacji, lecz
- prowadzi do trwałego obniżenia wartości podatkowej aktywa.

eprasa.pl e8f91a0198

Zatem:

- podatkowo – koszt od razu,
- bilansowo – koszt w czasie,
- skutek – rezerwa na odroczony podatek dochodowy.

PRZYKŁAD 5A

W grudniu 2025 r. jednostka nabyła środek trwały o wartości początkowej 12 000 zł.

Zgodnie z przepisami podatkowymi:

- jednostka dokonała jednorazowego odliczenia od dochodu w kwocie 12 000 zł,
- jednocześnie utraciła prawo do amortyzowania środka trwałego dla celów podatkowych.

Stawka podatku dochodowego: 19%.

Odliczenie nie ma charakteru premii inwestycyjnej, ponieważ prowadzi do trwałego obniżenia wartości podatkowej aktywa do zera.

Skutek bilansowo-podatkowy

- wartość bilansowa środka trwałego > 0,
- wartość podatkowa środka trwałego = 0,
- powstaje dodatnia różnica przejściowa,
- konieczność utworzenia rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Kwota rezerwy:

12 000 zł × 19% = 2280 zł

Zapis księgowy na koniec 2025 r.

Wn konto 87-2 Odroczony podatek dochodowy (koszt)	2 280 zł
Ma konto 83-1 Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 280 zł

Premie inwestycyjne – ulga bez obniżenia wartości podatkowej aktywa (KSR 2 pkt 10.2)

Premie inwestycyjne obejmują m.in.:

- dochód wolny od podatku,
- odliczenie od dochodu lub podstawy opodatkowania,
- odliczenie od podatku,

jeżeli nie powodują zmniejszenia wartości podatkowej aktywa.

W takim przypadku ulga:

- nie tworzy różnic przejściowych,
- nie stanowi podstawy do ujęcia odroczonego podatku dochodowego,

eprasa.pl e8f91a0198

- jest traktowana jak dotacja finansująca aktywa trwałe i ujmowana w rozliczeniach międzyokresowych przychodów (RMP).

Premia inwestycyjna to taka ulga podatkowa, która nie wpływa na wartość podatkową środka trwałego. Jednostka uzyskuje korzyść podatkową (np. zwolnienie z podatku, odliczenie od dochodu lub podatku), ale zachowuje prawo do podatkowej amortyzacji nabytego lub wytworzonego aktywa.

W praktyce oznacza to, że:

- środek trwały ma taką samą wartość bilansową i podatkową,
- amortyzacja jest ujmowana zarówno bilansowo, jak i podatkowo,
- nie powstaje rozbieżność między wynikiem bilansowym a podatkowym.

Skoro nie ma różnicy między wartością bilansową a podatkową, nie powstaje różnica przejściowa. A to oznacza, że nie ujmuje się aktywów ani rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Uzyskana korzyść podatkowa:

- jest traktowana jak dotacja finansująca środek trwały,
- ujmowana jest w rozliczeniach międzyokresowych przychodów (RMP),
- jest rozliczana w czasie, równolegle do amortyzacji środka trwałego, wpływając pośrednio na koszt podatku dochodowego.

Oznacza to, że:

- amortyzacja podatkowa pozostaje bez zmian,
- ulga obniża podatek, ale nie zmienia wartości aktywa,
- brak podatku odroczonego – pojawia się RMP,
- premia wpływa na podatek, ale nie tworzy odroczonego podatku.

PRZYKŁAD 5B

Premia inwestycyjna

W grudniu 2025 r. jednostka nabyła środek trwały o wartości początkowej 12 000 zł.

Na podstawie przepisów:

- uzyskała prawo do zwolnienia dochodu z podatku w ciągu 5 kolejnych lat,
- łączna kwota zwolnienia wynosi 12 000 zł,
- nie utraciła prawa do podatkowej amortyzacji środka trwałego.

Stawka podatku dochodowego: 19%.

Wariant A – jednostka korzysta z ulgi już w 2025 r.

Dochód wolny od podatku w 2024 r.: 2000 zł

Korzyść podatkowa: 2000 zł × 19% = 380 zł

eprasa.pl e8f91a0198

Zapis księgowy na koniec 2025 r.

Wn konto 84 Rozliczenia międzyokresowe przychodów (premia inwestycyjna) 380 zł

Ma konto 87-1 Bieżący podatek dochodowy (zmniejszenie kosztu) 380 zł

RMP będą rozliczane w kolejnych okresach i będą zwiększać koszt podatku dochodowego.

Wariant B – jednostka nie korzysta z ulgi w 2025 r.

W 2025 r.:

- brak obniżenia bieżącego podatku,
- brak ujęcia przychodu podatkowego.

Nie ujmuje się aktywów z tytułu podatku odroczonego, ponieważ sama premia inwestycyjna nie stanowi różnicy przejściowej.

Ulgi podatkowe niezwiązane z aktywami trwałymi

Mogą wystąpić również ulgi:

- niewiążące się z nabyciem lub wytworzeniem aktywów,
- możliwe do przenoszenia na kolejne lata podatkowe.

Jeżeli jednostka nie może odliczyć ulgi w danym roku (np. z powodu straty), ale prawdopodobne jest osiągnięcie dochodu w przyszłości, ujmuje się aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Ujęcie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Wn konto 65-1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Ma konto 87-2 Odroczony podatek dochodowy (zmniejszenie kosztu podatku)

Jeżeli jednak jednostka przewiduje, że dochód nie zostanie osiągnięty, konieczne jest utworzenie odpisu aktualizującego aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Nie każda ulga podatkowa oznacza powstanie odroczonego podatku dochodowego – decydujące jest, czy zmniejsza wartość podatkową aktywa.

Ulgi prowadzące do przyspieszonej amortyzacji skutkują rezerwą z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Premie inwestycyjne są ujmowane jak dotacje – przez RMP, bez odroczonego podatku dochodowego.

Ulgi niezwiązane z aktywami mogą prowadzić do aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o ile spełniona jest przesłanka prawdopodobieństwa.

Kluczowe znaczenie ma analiza ekonomicznej treści ulgi, a nie jej nazwa podatkowa.

eprasa.pl e8f91a0198

PRZYKŁAD 6

Ulga podatkowa niezwiązana z aktywami (ulga na ekspansję)

Jednostka w 2025 r. poniosła koszty związane z udziałem w międzynarodowych targach branżowych. Celem udziału w targach było:

- zaprezentowanie nowej linii produktów,
- wejście na nowy rynek zagraniczny,
- pozyskanie nowych odbiorców,
- promocja marki w kraju, w którym jednostka dotychczas nie prowadziła sprzedaży.

Łączna kwota poniesionych wydatków w 2025 r. wyniosła 30 000 zł.

Zgodnie z przepisami podatkowymi jednostka:

- zaliczyła wydatki do kosztów uzyskania przychodów,
- uzyskała jednocześnie prawo do dodatkowego odliczenia tych samych kosztów w ramach tzw. ulgi na ekspansję.

Oznacza to możliwość podwójnego rozliczenia kosztów:

- pierwszy raz – jako koszt uzyskania przychodów,
- drugi raz – w ramach ulgi podatkowej.

Jeżeli w roku poniesienia wydatków jednostka:

- poniesie stratę podatkową albo
- osiągnie dochód niższy od kwoty przysługującej ulgi,

to niewykorzystaną część ulgi może odliczyć w kolejnych 6 latach podatkowych.

Stawka podatku dochodowego (CIT): 19%.

Ze względu na to, że ulga:

- nie wiąże się z nabyciem ani wytworzeniem aktywów,
- nie spełnia definicji premii inwestycyjnej,

skutki jej uzyskania nie są ujmowane jako rozliczenia międzyokresowe przychodów.

Skutek podatkowy ulgi

Kwota dodatkowego odliczenia: 30 000 zł

Korzyść podatkowa:

30 000 zł × 19% = 5700 zł

Wariant A – jednostka osiąga dochód w 2025 r.

Jednostka osiągnęła dochód pozwalający na pełne wykorzystanie ulgi.

Skutek:

- zmniejszenie bieżącego podatku dochodowego o 5700 zł,
- zmniejszenie zobowiązania z tytułu podatku dochodowego o 5700 zł.

Ulga wpływa bezpośrednio na bieżący podatek, bez ujęcia odroczonego podatku dochodowego.

eprasa.pl e8f91a0198

Wariant B – jednostka nie osiąga dochodu w 2025 r.

Jednostka nie osiągnęła dochodu do opodatkowania, ale ma prawo do rozliczenia ulgi w przyszłych latach.

W takim przypadku:

- powstaje przyszła korzyść podatkowa,
- jednostka ujmuje aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Ujęcie odroczonego podatku dochodowego

Wn	konto 65-1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	5 700 zł
Ma	konto 87-2 Odroczony podatek dochodowy (zmniejszenie kosztu podatku)	5 700 zł

Następnie jednostka przeprowadza test na utratę wartości aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Jeżeli okaże się, że w przyszłości nie zostanie osiągnięty dochód pozwalający na odliczenie ulgi, to jednostka ujmuje odpis aktualizujący na odroczony podatek dochodowy, co powoduje zwiększenie kosztów podatku dochodowego.

Typowe sytuacje powodujące podatkowe różnice przejściowe

- Odpisy amortyzacyjne środków trwałych – różnice przejściowe powstają z powodu innych metod amortyzacji dla celów podatkowych i bilansowych, np. księgowo amortyzacja liniowa, a podatkowo – degresywna lub jednorazowa. Początkowo podatkowo koszt jest większy niż bilansowo. Skutkuje to dodatnimi różnicami przejściowymi (wartość księgowa aktywa rośnie względem wartości podatkowej) i koniecznością tworzenia rezerwy na podatek odroczony. W odwrotnej sytuacji (gdy amortyzacja podatkowa jest wolniejsza niż księgowa) powstają ujemne różnice i aktywa na podatek odroczony.
- Niektóre przychody i koszty rozliczane w różnych okresach, np.:
  - przychody otrzymane z góry ujmowane są podatkowo dopiero w momencie wykonania usługi (różnica przejściowa dodatnia – opodatkowanie odroczone na przyszłość);
  - rezerwy i rozliczenia międzyokresowe kosztów (np. rezerwa na premie, urlopy, świadczenia pracownicze) księgowo ujęte zawczasu, a podatkowo dopiero przy wypłacie – ujemne różnice (koszt podatkowy pojawi się później).
- Odpisy aktualizujące wartość aktywów (np. wspomniany odpis na zapasy czy należności) – jeśli podatkowo taki odpis nie jest od razu kosztem, powstaje ujemna różnica przejściowa (przyszły koszt podatkowy przy likwidacji/sprzedaży zapasu lub umorzeniu należności) i aktywo na podatek odroczony.
- Straty podatkowe do odliczenia – jak wspomniano wyżej, niewykorzystana strata podatkowa stanowi ujemną różnicę (dochód podatkowy < wynik księgowy o tę stratę) i może być podstawą utworzenia aktywa, o ile spodziewane są zyski pozwalające ją odliczyć.

eprasa.pl e8f91a0198

Obowiązek ustalania podatku odroczonego (zakres stosowania)

W świetle przepisów prawa bilansowego większość jednostek prowadzących pełne księgi rachunkowe powinna na dzień bilansowy ustalać aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o ile istnieją różnice przejściowe.

Wyjątki dotyczą przede wszystkim sytuacji, gdy podatek dochodowy nie jest ustalany na poziomie jednostki, oraz najmniejszych podmiotów:

- **jednostek niebędących odrębnymi podatnikami** – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz spółki osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe itp.) nie tworzą podatku odroczonego mimo prowadzenia ksiąg rachunkowych. Wynik finansowy brutto takich jednostek jest jednocześnie ich wynikiem „netto" po opodatkowaniu, ponieważ podatek dochodowy płacą bezpośrednio właściciele (w PIT), a nie sama jednostka. Podatek odroczony ma sens tylko dla podmiotów będących odrębnymi podatnikami, np. spółek kapitałowych, spółdzielni, firm państwowych itp.;
- **jednostek małych i mikro** – zgodnie z art. 37 ust. 10 uor jednostka mikro i jednostka mała mogą odstąpić od ustalania aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku.

WAŻNE! Rezygnacja z ustalania podatku odroczonego nie zwalnia z obowiązku rzetelnego przedstawienia sytuacji finansowej. W praktyce należy rozważyć, czy pominięcie odroczonego podatku nie zniekształci istotnie obrazu jednostki. Każda firma ma prawo ujmować odroczony podatek dochodowy, nawet jeśli nie musi. Na przykład wielu małych podatników dobrowolnie to robi dla dokładniejszego raportowania. Z kolei większe jednostki (spełniające kryteria) mają obowiązek ujęcia podatku odroczonego zawsze, gdy występują dodatnie lub ujemne różnice przejściowe. Zaniedbanie tego obowiązku może skutkować błędnym wyliczeniem wyniku finansowego i podatku za dany rok.

Moment ujęcia podatku odroczonego

Ustalanie podatku odroczonego następuje na dzień bilansowy, najczęściej na koniec roku obrotowego, w trakcie sporządzania sprawozdania finansowego. Przepisy nie wymagają wyliczania i księgowania odroczonego podatku częściej niż raz do roku. Dlatego wiele jednostek księguje podatek odroczony tylko na koniec roku, ujmując jednorazowo zmianę stanu rezerw i aktywów między początkiem a końcem okresu. W praktyce oznacza to, że w trakcie roku obrotowego nie obciąża się wyniku okresowymi księgowaniami odroczonego podatku (chyba że jednostka sporządza np. kwartalne sprawozdania i decyduje się prezentować w nich podatek odroczony). Na dzień 1 stycznia można odwrócić (wyksięgować) stan dotychczasowych rezerw/aktywów, a na 31 grudnia zaksięgować nowo wyliczone pozycje. Dzięki temu w rachunku zysków i strat za rok obrotowy pojawi się kwota odroczonego podatku odpowiadająca przyrostowi lub redukcji tych pozycji. Taki sposób ewidencji jest dopuszczalny i powszechnie stosowany. Alternatywnie jednostka może księgować skutki podatku odroczonego na bieżąco, np. co miesiąc lub kwartał, zwiększając dokładność raportów. Ważne jednak, by na koniec roku wyniki były tożsame.

eprasa.pl e8f91a0198

Schemat księgowań

Utworzenie rezerwy (zobowiązania) na podatek odroczony księguje się jako zwiększenie kosztu podatku bieżącego i jednoczesne ujęcie zobowiązania.

Typowy zapis:

Wn konto 87-2 Odroczony podatek dochodowy – (koszt)

Ma konto 83-1 Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Odwrotne ujęcie aktywów z tytułu odroczonego podatku następuje poprzez:

Wn konto 65-1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Ma konto 87-2 Odroczony podatek dochodowy – (zmniejszenie kosztu podatku)

W efekcie w rachunku zysków i strat bieżący podatek dochodowy zostaje skorygowany o część odroczoną. Ujawnia się ona najczęściej w pozycji „Podatek dochodowy – część odroczona" (jako odrębna linia lub w informacji dodatkowej). W ten sposób łączny koszt podatku pokazany w wyniku finansowym odzwierciedla zarówno bieżące obciążenia fiskalne, jak i skutki przyszłych zobowiązań lub ulg wynikających z różnic przejściowych. Gdy w kolejnym okresie różnice się odwracają, także sytuacja się niejako odwraca. Następuje zmiana sald rezerw/aktywów i odpowiednio wpływa to na część odroczoną podatku w wyniku.

Moment początkowego ujęcia

W szczególnych przypadkach standardy przewidują wyjątki od ujmowania podatku odroczonego.

Przykładem jest nabycie nowego składnika aktywów, którego wartość bilansowa i wartość podatkowa na dzień początkowego ujęcia różnią się jednakowo (np. aktywo z tytułu leasingu finansowego i odpowiadające mu zobowiązanie, ujęte zgodnie z MSSF 16). Niektórzy dopuszczają pominięcie tworzenia rezerwy/aktywa w momencie początkowego ujęcia takiej transakcji. W polskiej ustawie o rachunkowości nie jest to jednoznacznie uregulowane (gdyż większość takich przypadków dotyczy MSSF), ale KSR 2 wskazuje generalnie, że odroczony podatek nie dotyczy początkowego ujęcia pozycji, które nie wpływają ani na wynik finansowy, ani na dochód podatkowy. W praktyce przy sporządzaniu sprawozdań według polskich zasad takie sytuacje są rzadkie – dotyczyć mogą np. nabycia składników aktywów w ramach transakcji niepodlegającej opodatkowaniu ani ujęciu w RZiS (ów „wyjątek początkowego ujęcia" nie ma wpływu na wynik). W większości przypadków od razu rozpoznajemy różnice przejściowe i odpowiedni podatek odroczony.

Prezentacja w bilansie oraz rachunku zysków i strat

Bilans (sprawozdanie z sytuacji finansowej)

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazuje się w bilansie oddzielnie, zgodnie z wymaganiami ustawy o rachunkowości.

eprasa.pl e8f91a0198

Standardowy układ bilansu (załącznik do ustawy) przewiduje: po stronie aktywów, w grupie A.V. „Rozliczenia międzyokresowe", pozycję A.V.1. „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego" – tam prezentuje się sumę wszystkich ujemnych różnic przejściowych (aktywa podatkowe).

Analogicznie, po stronie pasywów, w grupie B.I. „Rezerwy na zobowiązania" wyróżnia się pozycję B.I.1. „Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego" – obejmuje ona łączną wartość utworzonych rezerw na dodatnie różnice przejściowe.

Warto podkreślić, że w bilansie nie dokonuje się kompensaty tych pozycji, chyba że jednostka ma prawnie tytuł do ich jednoczesnego rozliczenia względem fiskusa. Oznacza to, że kompensata aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku jest dopuszczalna tylko wówczas, gdy dotyczą one tego samego organu podatkowego i będą rozliczane w tym samym czasie (np. w ramach jednej deklaracji podatkowej). Praktycznie w jednostkowym sprawozdaniu finansowym spółki opodatkowanej CIT wszystkie jej aktywa i rezerwy dotyczą jednego podatku. Ustawa jednak wymaga formalnie, by wykazywać je oddzielnie w aktywach i pasywach, co zwiększa przejrzystość informacji o skali dodatnich i ujemnych różnic w bilansie.

Rachunek zysków i strat

Część odroczona podatku dochodowego wpływa na wynik finansowy i jest prezentowana zazwyczaj łącznie z podatkiem bieżącym. W układzie porównawczym i kalkulacyjnym RZiS przewidziano pozycję „Podatek dochodowy", w której jednostka ujmuje sumę bieżącego podatku za dany rok oraz odroczonego (czyli zmian stanu rezerw i aktywów) – w informacji dodatkowej lub w podziale na kolumny można wykazać, jaka część to „część bieżąca", a jaka „część odroczona".

Niektóre jednostki dla czytelności prezentują w RZiS dwie linie: „Podatek dochodowy bieżący" i „Podatek dochodowy odroczony", co jest dopuszczalne (sumarycznie wpływ na wynik pozostaje ten sam). Istotne jest, że cały efekt odroczonego podatku odnosi się w RZiS na wynik finansowy netto okresu, o ile nie dotyczy pozycji księgowanych poza wynikiem. Jeżeli odroczony podatek wynika z operacji ujętych w kapitale własnym (np. efekt aktualizacji wyceny aktywów ujawniony w kapitale z aktualizacji czy innych całkowitych dochodach), to również podatek odroczony odnosi się na kapitał własny, a nie przez rachunek wyników. Taka zasada zapewnia współmierność, a podatek od transakcji kapitałowych koryguje bezpośrednio kapitał (np. rezerwowy), aby wynik okresu nie był nim zaburzony.

W informacji dodatkowej do sprawozdania zazwyczaj prezentuje się także rekonsyliację podatku – wyjaśnienie, dlaczego efektywna stawka podatkowa różni się od nominalnej, z wyszczególnieniem wpływu stałych i przejściowych różnic. Pozycje podatku odroczonego (aktywa/rezerwy) wymagają również opisania w informacji dodatkowej, wraz z podaniem głównych tytułów różnic przejściowych, z jakich wynikają (zgodnie z KSR 2).

eprasa.pl e8f91a0198

Najczęstsze błędy w praktyce

Podatek odroczony bywa zagadnieniem sprawiającym trudność, co skutkuje pomyłkami w księgowaniach i sprawozdaniach.

Poniżej zestawione są najczęstsze błędy związane z ustalaniem i prezentacją podatku odroczonego:

- **Błędna identyfikacja różnic przejściowych** – księgowi czasem nieprawidłowo rozpoznają, które pozycje generują dodatnie, a które ujemne różnice. W efekcie dochodzi np. do mylenia skutków (zamiany aktywa z tytułu odroczonego podatku z rezerwą lub odwrotnie). Zdarza się też niewłaściwa klasyfikacja różnic jako trwałych – uznanie pewnych pozycji za niemające skutków podatkowych, podczas gdy w rzeczywistości wywołują one różnice przejściowe. Taki błąd prowadzi do braku ujęcia podatku odroczonego tam, gdzie był wymagany, i zniekształcenia wyniku finansowego.
- **Pominięcie niektórych pozycji bilansowych przy kalkulacji podatku odroczonego** – np. nieuwzględnienie wszystkich składników aktywów lub zobowiązań, które różnią się wartością podatkową od bilansowej. Często trudność sprawiają mniej oczywiste pozycje, jak rozliczenia międzyokresowe, rezerwy na świadczenia pracownicze, ulepszenia środków trwałych finansowane dotacjami itp. Pominięcie znaczącej różnicy przejściowej powoduje błędne wyliczenie kwoty aktywów/rezerw i tym samym nieprawidłowy podatek dochodowy w sprawozdaniu.
- **Niewłaściwe zastosowanie stawki podatkowej** – użycie błędnej stawki przy obliczaniu aktywów i rezerw odroczonych prowadzi do ich zawyżenia lub zaniżenia. Przykładem może być zastosowanie standardowej stawki 19%, mimo że jednostka kwalifikuje się do niższej stawki 9% (lub odwrotnie), albo nieuwzględnienie uchwalonej zmiany stawki CIT na kolejny rok. Poprawne jest stosowanie stawki obowiązującej w roku odwrócenia różnicy – uchybienia w tym zakresie zniekształcają wartości podatku odroczonego.
- **Brak analizy możliwości wykorzystania aktywów podatkowych** – częstym błędem jest nieuwzględnienie realności odliczenia strat podatkowych lub innych ujemnych różnic w przyszłości. Może to przybrać dwojaką formę: albo nieutworzenie aktywa, mimo że jest duże prawdopodobieństwo wykorzystania (zaniżenie aktywów i potencjalnie zawyżenie bieżącego kosztu podatku), albo przeciwna sytuacja – utrzymywanie aktywa z tytułu strat, których jednostka nie ma szans odliczyć (przez co aktywa są zawyżone, a koszt podatku w roku utworzenia za niski). Obie sytuacje naruszają zasadę ostrożności i wiarygodności sprawozdania. Dlatego wymagane jest coroczne badanie, czy założenia co do przyszłych zysków są aktualne, i ewentualna korekta wartości aktywów z tytułu odroczonego podatku.

Prawidłowe rozliczanie podatku odroczonego wymaga znajomości przepisów oraz staranności w kalkulacji. Mimo pewnej złożoności podatek odroczony jest istotnym elementem sprawozdawczości – pozwala wiernie odzwierciedlić rzeczywisty wpływ zdarzeń bieżących na przyszłe obciążenia podatkowe i tym samym na sytuację finansową jednostki. Jego poprawne ujęcie zapewnia zgodność z zasadami rachunkowości oraz

eprasa.pl e8f91a0198

przejrzystość dla odbiorców sprawozdań (właścicieli, inwestorów, banków). Dlatego warto unikać powyższych błędów, regularnie aktualizować wyliczenia i konsultować wątpliwości ze specjalistami – wszystko to przyczyni się do rzetelnego i zgodnego z przepisami raportowania finansowego.

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 37 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (j.t. Dz.U. z 2023 r. poz. 120; ost.zm. Dz.U. z 2025 r. poz. 1218)
- Krajowy Standard Rachunkowości nr 2 „Podatek dochodowy" (t.p. Dz.Urz. Min. Fin. z 2024 r. poz. 81)

©℗

Joanna Gawrońska
biegły rewident

2 Suszenie kukurydzy a klasyfikacja zapasów – towar czy produkcja

TEMAT NA ZAMÓWIENIE

W praktyce działalności podmiotów zajmujących się skupem i sprzedażą zbóż często pojawia się pytanie dotyczące prawidłowej klasyfikacji zapasów poddawanych procesom technologicznym, takim jak suszenie, czyszczenie czy sortowanie. Wątpliwości powstają w szczególności w sytuacji, gdy jednostka prowadzi działalność handlową, jednak przed sprzedażą dokonuje określonych czynności technologicznych wpływających na parametry produktu.

Problem ten dotyczy zwłaszcza podmiotów prowadzących skup kukurydzy, która przed dalszą sprzedażą poddawana jest procesowi suszenia w celu obniżenia wilgotności oraz umożliwienia jej bezpiecznego magazynowania.

Klasyfikacja zapasów – towar czy produkt

Po przeanalizowaniu stosowanych w praktyce rozwiązań księgowych w branży obrotu zbożem oraz w innych branżach o zbliżonym charakterze (w których występują czynności technologiczne przygotowujące towar do sprzedaży, takie jak suszenie, czyszczenie czy sortowanie) należy wskazać, że dominujące podejście polega na traktowaniu takiego zapasu nadal jako towaru handlowego.

W związku z tym, mimo że w działalności spółki występuje proces technologiczny w postaci suszenia kukurydzy, czynność ta nie prowadzi do powstania nowego produktu, lecz stanowi etap przygotowania towaru do sprzedaży. Z tego względu kukurydza po suszeniu powinna być ujmowana w księgach rachunkowych jako towar handlowy.

Zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy o rachunkowości zapasy wycenia się w cenie nabycia, która obejmuje cenę zakupu powiększoną o koszty związane bezpośrednio z zakupem oraz doprowadzeniem składnika do stanu i miejsca zdatnego do sprzedaży.

eprasa.pl e8f91a0198

W analizowanej sytuacji koszty suszenia należy traktować jako koszty doprowadzenia towaru do stanu zdatnego do sprzedaży, a więc zwiększają one wartość zapasu kukurydzy.

W praktyce rachunkowej zdecydowanie zaleca się wyodrębnienie kosztów przerobu na odrębnym koncie analitycznym. Nie wynika to wprost z przepisów ustawy o rachunkowości, ale jest rozwiązaniem zgodnym z zasadą rzetelności i przejrzystości ewidencji oraz ułatwia prawidłowe ustalenie wartości zapasów.

Wyodrębnienie takich kosztów pozwala na:
- prawidłowe **ustalenie kosztu doprowadzenia zapasu do stanu zdatnego do sprzedaży,**
- kontrolę kosztów funkcjonowania suszarni,
- prawidłowe **rozliczenie kosztów przerobu na zapasy kukurydzy,**
- łatwiejsze ustalenie kosztu jednostkowego ziarna po suszeniu.

W praktyce najczęściej tworzy się w planie kont **konto analityczne do kosztów przerobu**, np.:
- „Koszty przerobu kukurydzy",
- „Koszty suszenia zboża",
- „Koszty doprowadzenia towaru do sprzedaży".

Na koncie tym ewidencjonowane są koszty związane bezpośrednio z procesem suszenia, takie jak:
- energia elektryczna,
- gaz lub inne paliwo wykorzystywane w suszarni,
- wynagrodzenia pracowników obsługujących suszarnię,
- materiały eksploatacyjne,
- amortyzacja instalacji technologicznej.

Tabela. **Przykładowy schemat ewidencji**

Czynności	Księgowanie
Ujęcie kosztów procesu suszenia	**Wn Koszty przerobu kukurydzy** **Ma** Rozrachunki z dostawcami/Rozrachunki z pracownikami/Umorzenie środków trwałych
Po zakończeniu procesu suszenia zgromadzone koszty przerobu rozlicza się na wartość zapasu	**Wn Towary – kukurydza** **Ma Koszty przerobu kukurydzy**

Takie rozwiązanie pozwala na **przejrzyste ustalenie kosztu jednostkowego kukurydzy po suszeniu**, a jednocześnie zapewnia możliwość bieżącej kontroli kosztów procesu technologicznego.

WAŻNE! Warto również wskazać, że sposób ujmowania i rozliczania kosztów przerobu powinien zostać **opisany w polityce rachunkowości jednostki**, w szczególności w zakresie sposobu ich ewidencji oraz metody ich rozliczania na zapasy.

eprasa.pl e8f91a0198

Ujęcie księgowe zakupu kukurydzy

Zakup kukurydzy od rolników ujmowany jest jako zakup towarów handlowych.

PRZYKŁAD

Zakup 100 ton kukurydzy po cenie 800 zł za tonę.

Wartość zakupu: 80 000 zł

Ewidencja księgowa

Wn 33-x Towary

Ma 20-x Rozrachunki z dostawcami

Jeżeli występują koszty transportu lub inne koszty bezpośrednio związane z zakupem, zwiększają one wartość zapasu.

Wn 33-1-2 Towary

Ma 20-x Rozrachunki z dostawcami

Koszty procesu suszenia

Koszty związane z procesem suszenia powinny być gromadzone jako koszty przerobu, a następnie rozliczane na wartość zapasu kukurydzy.

Do kosztów tych zalicza się przede wszystkim koszty bezpośrednio związane z funkcjonowaniem instalacji technologicznej.

W szczególności obejmują one:
- energię elektryczną wykorzystywaną w procesie suszenia,
- gaz lub inne paliwo stosowane w suszarni,
- wynagrodzenia pracowników obsługujących instalację,
- materiały eksploatacyjne,
- koszty utrzymania instalacji technologicznej,
- amortyzację urządzeń wykorzystywanych w procesie suszenia.

Przykładowa ewidencja

energia elektryczna

Wn 331-x Koszty przerobu kukurydzy

Ma Rozrachunki z dostawcami

wynagrodzenia pracowników

Wn 331-x Koszty przerobu kukurydzy

Ma Rozrachunki z pracownikami

Rozliczenie kosztów suszenia

Po zakończeniu procesu suszenia koszty przerobu zwiększają wartość zapasu kukurydzy.

Wn 330-x Towary

eprasa.pl e8f91a0198

Ma 3301-x Koszty przerobu kukurydzy

Koszty te rozliczane są najczęściej proporcjonalnie do ilości suszonego ziarna.

Ubytek masy podczas suszenia

W trakcie suszenia następuje naturalny ubytek masy wynikający z odparowania wody zawartej w ziarnie.

Ubytek ten nie stanowi straty, lecz element procesu technologicznego.

PRZYKŁAD

Zakup:

100 ton kukurydzy mokrej, wartość zakupu: 80 000 zł

Koszty suszenia: 12 000 zł

Łączny koszt zapasu: 92 000 zł

Po suszeniu pozostaje: 85 ton kukurydzy suchej

Koszt jednostkowy: 92 000 : 85 ton = 1082 zł za tonę

Zmniejsza się ilość zapasu, natomiast wzrasta jego koszt jednostkowy.

Strata mogłaby powstać dopiero w przypadku przekroczenia ustalonych norm technologicznych suszenia.

Amortyzacja ciągu technologicznego

Ciąg technologiczny obejmujący wagę samochodową, system transportowy, suszarnię oraz silosy stanowi **środek trwały** podlegający amortyzacji.

Jeżeli instalacja ta jest wykorzystywana bezpośrednio w procesie suszenia, amortyzacja może stanowić element kosztów przerobu.

Przykład ewidencji

Wn 331-x Koszty przerobu kukurydzy

Ma 07-x Umorzenie środków trwałych

Koszt amortyzacji w takim przypadku pośrednio zwiększa wartość zapasu.

Podatek od nieruchomości

Podatek od nieruchomości dotyczący budowli (np. suszarni) co do zasady ujmuje się jako koszt działalności operacyjnej okresu.

Wn 40-x Podatki i opłaty

Ma 20-x Rozrachunki z jednostką samorządu terytorialnego

W praktyce koszty te zazwyczaj nie są włączane do kosztów przerobu.

eprasa.pl e8f91a0198

Kiedy działalność można uznać za produkcję

Dla pełnego rozstrzygnięcia analizowanego zagadnienia należy wskazać, w jakich sytuacjach działalność jednostki powinna być uznana za działalność produkcyjną.

O produkcji w rozumieniu rachunkowości można mówić wówczas, gdy w wyniku procesu technologicznego powstaje **nowy składnik majątku – produkt (wyrób gotowy)** różniący się od materiału wyjściowego pod względem charakteru, właściwości lub przeznaczenia.

W takim przypadku zapasy ujmuje się jako:
- materiały,
- produkcję w toku,
- wyroby gotowe.

Przykładowo działalność produkcyjna w odniesieniu do kukurydzy występowałaby w przypadku wytwarzania:
- mąki kukurydzianej,
- kaszy kukurydzianej,
- śruty paszowej,
- skrobi kukurydzianej,
- bioetanolu.

W takich sytuacjach kukurydza stanowi materiał do produkcji, natomiast powstające w procesie przetwarzania produkty klasyfikuje się jako wyroby gotowe.

Natomiast czynności takie jak suszenie, czyszczenie, sortowanie czy magazynowanie zboża, które nie prowadzą do powstania nowego produktu, lecz jedynie przygotowują towar do sprzedaży, w praktyce rachunkowej traktowane są jako czynności przygotowujące towar do sprzedaży, a nie jako proces produkcyjny.

Podsumowanie

W przypadku podmiotów prowadzących działalność polegającą na skupie i sprzedaży kukurydzy proces suszenia należy traktować jako czynność przygotowującą towar do sprzedaży. W konsekwencji kukurydza powinna być ujmowana w księgach rachunkowych jako towar handlowy, natomiast koszty suszenia stanowią koszty doprowadzenia zapasu do stanu zdatnego do sprzedaży i zwiększają jego wartość.

Naturalny ubytek masy powstający w trakcie suszenia jest elementem procesu technologicznego i nie stanowi straty, lecz powoduje wzrost kosztu jednostkowego zapasu.

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 28 ust. 2 i 3 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (j.t. Dz.U. z 2023 r. poz. 120; ost.zm. Dz.U. z 2025 r. poz. 1218)

©℗

oprac. **dr Gyöngyvér Takáts**

eprasa.pl e8f91a0198

1 Rozliczenia międzyokresowe i rezerwy

Rozliczenia międzyokresowe oraz rezerwy należą do tych obszarów rachunkowości, które w praktyce budzą najwięcej wątpliwości, mimo że ich istota wynika z podstawowych zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych. Ich celem nie jest komplikowanie ewidencji, lecz zapewnienie rzetelnego i wiernego obrazu sytuacji finansowej jednostki. Dzięki nim wynik finansowy nie jest przypadkową konsekwencją momentu zapłaty, lecz odzwierciedleniem rzeczywistego przebiegu działalności gospodarczej.

W praktyce przedsiębiorstwa bardzo często spotykają się z sytuacjami, w których koszt został poniesiony wcześniej, niż dotyczy on ekonomicznie danego okresu, albo odwrotnie – obowiązek zapłaty powstaje dziś, lecz środki pieniężne zostaną wydatkowane w przyszłości. Właśnie w takich przypadkach stosuje się czynne i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów oraz rezerwy. Mechanizmy te pozwalają właściwie przypisać koszty do okresów, których faktycznie dotyczą, a tym samym zapewnić zgodność z zasadą memoriału, współmierności przychodów i kosztów oraz zasadą ostrożności.

Szczególne znaczenie mają tu świadczenia pracownicze, takie jak niewykorzystane urlopy, odprawy emerytalne czy nagrody jubileuszowe, które ekonomicznie narastają przez wiele lat, choć ich wypłata następuje dopiero w przyszłości. Podobnie koszty opłacone z góry, na przykład ubezpieczenia czy czynsze, wymagają rozliczenia w czasie, aby nie zniekształcać wyniku finansowego jednego okresu kosztem innego.

Zasady ogólne

Rozliczenia międzyokresowe kosztów oraz rezerwy nie są rozwiązaniami fakultatywnymi ani technicznymi „zabiegami księgowymi", lecz wynikają bezpośrednio z podstawowych zasad rachunkowości określonych w ustawie o rachunkowości oraz rozwiniętych w Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 6. Ich stosowanie ma zapewnić rzetelność i wiarygodność sprawozdania finansowego.

Fundamentem jest zasada memoriału, zgodnie z którą jednostka ujmuje wszystkie osiągnięte przychody i poniesione koszty dotyczące danego okresu sprawozdawczego, niezależnie od terminu ich zapłaty. Oznacza to, że w rachunkowości decydujące znaczenie ma moment powstania zdarzenia gospodarczego, a nie moment przepływu środków pieniężnych. Gdyby stosować wyłącznie zasadę kasową, wynik finansowy zależałby od terminów płatności, a nie od rzeczywistego przebiegu działalności.

eprasa.pl e8f91a0198

Z zasadą memoriału ściśle powiązana jest zasada współmierności przychodów i kosztów. Wymaga ona, aby koszty były przypisywane do tych okresów, w których jednostka osiąga odpowiadające im przychody. Jeżeli więc wydatek dotyczy przyszłych okresów (np. roczne ubezpieczenie zapłacone z góry), to należy rozliczyć go w czasie poprzez czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów. Z kolei gdy obowiązek zapłaty powstał już w bieżącym okresie, ale realizacja nastąpi później (np. odprawa emerytalna narastająca przez lata zatrudnienia), należy utworzyć rezerwę lub bierne rozliczenie międzyokresowe kosztów.

Kolejną podstawą jest zasada ostrożności. Nakazuje ona uwzględniać w wyniku finansowym wszystkie przewidywane straty i zobowiązania, nawet jeżeli ich ostateczna kwota lub termin zapłaty nie są jeszcze w pełni znane. Właśnie dlatego tworzy się rezerwy, aby nie zawyżać wyniku finansowego poprzez pominięcie przyszłych, prawdopodobnych obciążeń.

Równie istotna jest zasada istotności. Jednostka powinna ocenić, czy dana kwota ma znaczący wpływ na wynik finansowy i sytuację majątkową. Jeżeli wpływ jest nieistotny, przepisy dopuszczają uproszczenia. Jednak w przypadku kwot istotnych rozliczenia międzyokresowe i rezerwy są obowiązkowe.

W ujęciu bilansowym koszty definiuje się jako uprawdopodobnione zmniejszenia korzyści ekonomicznych o wiarygodnie określonej wartości. Zmniejszenie to może nastąpić poprzez spadek wartości aktywów (np. zużycie materiałów), wzrost zobowiązań (np. naliczone wynagrodzenia) albo utworzenie rezerwy. Jeżeli koszt dotyczy przyszłych okresów, ujmuje się go jako czynne rozliczenie międzyokresowe i odpisuje stopniowo w ciężar wyniku. Jeżeli natomiast dotyczy bieżącego okresu, lecz zapłata nastąpi w przyszłości, ujmuje się go jako bierne RMK lub rezerwę.

WAŻNE! Rezerwy i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów mogą zostać utworzone wyłącznie wtedy, gdy łącznie spełnione są warunki określone w KSR 6 (pkt 3.1–3.2). Musi:

- istnieć obecny obowiązek prawny (np. wynikający z przepisów prawa pracy) albo zwyczajowy (wynikający z utrwalonej praktyki jednostki),
- być prawdopodobny odpływ środków, czyli realna konieczność poniesienia wydatku w przyszłości,
- być możliwość wiarygodnego oszacowania kwoty zobowiązania.

Brak któregokolwiek z tych elementów wyklucza utworzenie rezerwy.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów i rezerwy są bezpośrednim efektem stosowania nadrzędnych zasad rachunkowości. Ich zadaniem jest zapewnienie, aby wynik finansowy nie był przypadkowy ani zależny od terminów płatności, lecz wiernie odzwierciedlał ekonomiczną rzeczywistość jednostki.

eprasa.pl e8f91a0198

Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów (aktywa)

Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów są kategorią aktywów, która powstaje w sytuacji, gdy jednostka poniosła już koszt (zapłaciła lub powstało zobowiązanie), lecz koszt ten dotyczy w całości albo w części przyszłych okresów sprawozdawczych. Ich zastosowanie jest bezpośrednią konsekwencją zasady memoriału oraz współmierności przychodów i kosztów. Koszt powinien obciążać wynik finansowy w tym okresie, którego faktycznie dotyczy, a nie w momencie zapłaty.

W praktyce oznacza to, że jeśli wydatek dotyczy kilku miesięcy lub lat, nie można jednorazowo ująć go w ciężar bieżącego wyniku finansowego. W takiej sytuacji koszt zostaje „zawieszony" na koncie czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów i stopniowo odpisywany w czasie.

Najczęściej spotykane przykłady czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów to:

- ubezpieczenia opłacone z góry,
- czynsze zapłacone za kilka miesięcy z wyprzedzeniem,
- prenumeraty czasopism,
- abonamenty (np. informatyczne, telekomunikacyjne),
- opłaty licencyjne, a także
- różnica między wyższą wartością otrzymanych finansowych składników aktywów a niższą wartością zobowiązania zapłaty za nie (np. dyskonto papierów wartościowych).

Dobrym przykładem jest roczne ubezpieczenie majątku opłacone jednorazowo na kwotę 24 000 zł, obejmujące okres od 1 listopada 20XX do 31 października 20XX+1 (następnego roku). Ekonomicznie tylko 2 miesiące 20XX (listopad–grudzień) dotyczą bieżącego roku, natomiast pozostałe 10 miesięcy – roku następnego.

W związku z tym jedynie 4000 zł obciąża wynik bieżącego roku, a 20 000 zł pozostaje w aktywach jako czynne rozliczenie międzyokresowe kosztów i zostaje odpisane w kolejnym roku.

Istotne jest również to, że sposób i okres rozliczania kosztów w czasie powinny być określone w polityce rachunkowości jednostki. Rozliczenie może następować miesięcznie w równych częściach (np. podział na 12 miesięcy) albo w inny sposób uzasadniony charakterem kosztu. Kluczowe jest, aby metoda była racjonalna, systematyczna i zapewniała zachowanie zasady ostrożności.

Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią zatem narzędzie, które chroni wynik finansowy przed zniekształceniem. Dzięki nim jednostka nie wykazuje jednorazowo wysokiego kosztu w momencie zapłaty, lecz rozkłada go proporcjonalnie do okresów, w których faktycznie korzysta z danego świadczenia.

eprasa.pl e8f91a0198

PRZYKŁAD

Ewidencja – wyłącznie zespół 4

(na przykładzie rocznego ubezpieczenia 24 000 zł)

W jednostkach prowadzących ewidencję kosztów wyłącznie w zespole 4 (koszty według rodzajów) rozliczenie czynnych rozliczeń międzyokresowych może przebiegać w dwóch wariantach, w zależności od tego, czy jednostka prowadzi konto „Rozliczenia kosztów" (49), czy nie.

WARIANT I – jednostka prowadzi konto 49 „Rozliczenie kosztów rodzajowych"

Jest to rozwiązanie stosowane wówczas, gdy jednostka formalnie prowadzi konto rozliczeniowe kosztów i dokonuje przeksięgowań na koniec okresu.

1. Ujęcie faktury za ubezpieczenie:

   Wn konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe" 24 000

   Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi" 24 000
   (Ubezpieczenie pozostałe koszty)

2. Przeniesienie całości do czynnych rozliczeń międzyokresowych:

   Wn konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów" 24 000

   Ma konto 49 „Rozliczenie kosztów rodzajowych" 24 000

   Od tego momentu koszt nie obciąża jeszcze wyniku finansowego.

3. Miesięczny odpis (2000 zł):

   Wn konto 49 „Rozliczenie kosztów rodzajowych" 2 000

   Ma konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów" 2 000

   Jeżeli ubezpieczenie obejmuje 12 miesięcy, w roku bieżącym (listopad/grudzień) odpis wyniesie 4000 zł.

4. Zamknięcie roku:

   a) przeksięgowanie kosztów rodzajowych:

      Wn konto 86 „Wynik finansowy" 24 000

      Ma konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe" 24 000

   b) ustalenie zmiany stanu (saldo konta 49)

      24 000 – 4000 = 20 000

      Wn konto 49 „Rozliczenie kosztów rodzajowych" 20 000

      Ma konto 86 „Wynik finansowy" 20 000

   Efekt końcowy: wynik finansowy roku bieżącego zostaje obciążony jedynie kwotą 4000 zł.

WARIANT II – jednostka prowadzi wyłącznie zespół 4 bez konta 49

Jest to rozwiązanie uproszczone. W takim przypadku jednostka nie prowadzi konta „Rozliczenie kosztów" (49). Koszt dzieli się od razu na część bieżącą i przyszłą.

eprasa.pl e8f91a0198

1. Ujęcie faktury – podział od razu na dwie części:

   część dotycząca roku bieżącego (4000 zł)

   Wn konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe” 4 000

   część dotycząca przyszłego roku (20 000 zł)

   Wn konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” 20 000

   Całość zobowiązania:

   Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi” 24 000

   W tym wariancie nie występuje konto 49. Nie ma też dodatkowych przeksięgowań zmiany stanu. Koszt roku bieżącego od razu wynosi 4000 zł, a 20 000 zł pozostaje w aktywach jako czynne rozliczenie międzyokresowe.

2. Odpis w kolejnym roku:

   w kolejnych miesiącach następnego roku

   Wn konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe” 2 000

   Ma konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” 2 000

Podsumowanie różnicy

Wariant I jest rozwiązaniem pełnym, stosowanym w jednostkach, które formalnie prowadzą konto 49 i dokonują klasycznego rozliczenia kosztów rodzajowych.

Wariant II jest rozwiązaniem uproszczonym, stosowanym w jednostkach prowadzących ewidencję wyłącznie w zespole 4 bez konta rozliczenia kosztów. Wtedy podział kosztu na część bieżącą i przyszłą następuje już w momencie księgowania faktury i nie występuje dodatkowe konto rozliczeniowe.

Oba warianty są prawidłowe, wybór zależy od przyjętej polityki rachunkowości jednostki.

Ewidencja czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów – zespół 4 + 5

Dwa dopuszczalne warianty postępowania

W jednostkach prowadzących ewidencję kosztów zarówno w układzie rodzajowym (zespół 4), jak i w układzie kalkulacyjnym (zespół 5) czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów mogą być ujmowane na dwa sposoby. Oba są prawidłowe. Wybór zależy wyłącznie od przyjętej przez jednostkę polityki rachunkowości oraz organizacji systemu księgowego.

WARIANT I – klasyczny (najpierw pełne ujęcie w zespole 4)

W tym wariancie faktura najpierw w całości obciąża koszty rodzajowe, a dopiero później następuje przeniesienie do czynnych rozliczeń międzyokresowych.

Roczne ubezpieczenie 24 000 zł

1. Ujęcie faktury:

   Wn konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe” 24 000

eprasa.pl e8f91a0198

Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi” 24 000

2. Przeniesienie do czynnych RMK:

Wn konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” 24 000

Ma konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych” 24 000

3. Miesięczny odpis (np. 2000 zł):

Wn konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych” 2 000

Ma konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” 2 000

4. Przeniesienie do zespołu 5:

Wn konto 55 „Koszty ogólnego zarządu” (lub inne właściwe) 2 000

Ma konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych” 2 000

W tym rozwiązaniu pełna kwota przechodzi przez zespół 4, a następnie jest korygowana poprzez konto 490.

WARIANT II uproszczony (bez przejściowego obciążenia pełną kwotą kosztów rodzajowych)

W tym podejściu faktura od razu jest ujmowana jako czynne rozliczenie międzyokresowe, a do kosztów trafiają wyłącznie kwoty przypadające na dany okres.

1. Ujęcie faktury:

Wn konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” 24 000

Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi” 24 000

2. Miesięczny odpis (2000 zł):

najpierw ujęcie w kosztach rodzajowych

Wn konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe” 2 000

Ma konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” 2 000

następnie przeniesienie do zespołu 5

Wn konto 55 „Koszty ogólnego zarządu” 2 000

Ma konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych” 2 000

W tym wariancie koszty rodzajowe obciążane są wyłącznie w wysokości przypadającej na dany miesiąc.

Oba warianty są poprawne i zgodne z zasadami rachunkowości. Nie istnieje jeden „obowiązkowy” sposób ewidencji księgowej. To od jednostki zależy:

- który wariant wybierze,
- czy stosuje przejściowe rozliczenie przez pełne ujęcie w zespole 4,
- czy od razu ujmuje koszt na koncie 64-1,
- w jaki sposób zorganizowany jest jej system ewidencji kosztów.

Wybrany wariant powinien być opisany w polityce rachunkowości i stosowany konsekwentnie w kolejnych okresach sprawozdawczych.

eprasa.pl e8f91a0198

Aspekt podatkowy (CIT)

Z punktu widzenia ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych rozliczenia międzyokresowe kosztów nie zawsze są ujmowane w taki sam sposób jak w rachunkowości bilansowej. Prawo bilansowe kieruje się zasadą memoriału i współmierności, natomiast prawo podatkowe opiera się na własnych regułach kwalifikacji kosztów do kosztów uzyskania przychodów.

Co do zasady koszty pośrednie potrącane są w dacie ich poniesienia. Jeżeli jednak dotyczą okresu przekraczającego rok podatkowy i nie można jednoznacznie określić, jaka część dotyczy danego roku, wówczas rozlicza się je proporcjonalnie do długości okresu, którego dotyczą. Za dzień poniesienia kosztu uznaje się dzień, na który ujęto koszt w księgach rachunkowych na podstawie faktury lub innego dowodu księgowego.

W praktyce oznacza to, że w przypadku czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów może wystąpić różnica między ujęciem bilansowym a podatkowym. Bilansowo koszt jest rozliczany w czasie – zgodnie z okresem, którego dotyczy. Podatkowo natomiast może zostać potrącony jednorazowo albo proporcjonalnie. Nie zawsze więc moment ujęcia kosztu w rachunku zysków i strat będzie tożsamy z momentem jego rozpoznania dla celów podatkowych.

Jeszcze wyraźniejsza różnica może pojawić się w przypadku rezerw i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów. Ich utworzenie w księgach rachunkowych, choć obciąża wynik finansowy, co do zasady nie stanowi kosztu uzyskania przychodu w momencie ich utworzenia. Koszt podatkowy powstaje dopiero w momencie faktycznej realizacji zobowiązania, na przykład w chwili wypłaty odprawy emerytalnej czy wynagrodzenia za niewykorzystany urlop.

Nie należy jednak traktować tej różnicy jako błędu czy nieprawidłowości. Jest to naturalna konsekwencja odmiennych celów prawa bilansowego i podatkowego. Rachunkowość ma za zadanie wiernie odzwierciedlić sytuację ekonomiczną jednostki, natomiast prawo podatkowe określa moment i zakres obciążenia podatkiem. Dlatego w praktyce mogą – choć nie zawsze muszą – wystąpić przejściowe różnice między wynikiem bilansowym a podatkowym.

Bierne RMK i rezerwy (pasywa)

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów oraz rezerwy stanowią kategorię zobowiązań ujmowanych po stronie pasywów bilansu. Ich istotą jest ujęcie w księgach kosztów dotyczących bieżącego okresu sprawozdawczego, mimo że ich zapłata nastąpi w przyszłości. Mechanizm ten wynika z zasady memoriału i ostrożności, a jednostka powinna uwzględnić w wyniku finansowym wszystkie koszty, które dotyczą danego okresu, nawet jeśli nie zostały jeszcze zapłacone.

Zakres biernych RMK i rezerw obejmuje w szczególności przyszłe świadczenia na rzecz pracowników, które wynikają z przepisów prawa pracy, regulaminów wewnętrznych lub utrwalonej praktyki jednostki.

eprasa.pl e8f91a0198

Zagadnienie to zostało szczegółowo uregulowane w Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 6, który precyzuje warunki ich tworzenia oraz sposób wyceny.

Do najczęściej występujących pozycji należą:

- rezerwy na niewykorzystane urlopy,
- rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe,
- rezerwy na nagrody jubileuszowe,
- inne długoterminowe świadczenia pracownicze.

Rezerwa na niewykorzystane urlopy dotyczy dni urlopowych należnych pracownikowi za rok bieżący i lata poprzednie, które nie zostały wykorzystane do dnia bilansowego. Koszt ekonomiczny powstał już w momencie wykonywania pracy przez pracownika, dlatego powinien obciążyć bieżący wynik, mimo że wypłata wynagrodzenia za urlop nastąpi w przyszłości.

Odprawy emerytalne, rentowe oraz nagrody jubileuszowe mają charakter świadczeń długoterminowych. Pracownik nabywa do nich prawo przez cały okres zatrudnienia. Oznacza to, że zobowiązanie jednostki narasta stopniowo, nawet jeśli jego realizacja nastąpi dopiero za kilka lub kilkanaście lat. Z tego względu często wymagają one oszacowania przy wykorzystaniu metod aktuarialnych.

W bilansie rezerwy te wykazywane są w pasywach w pozycji:

B.I.2. – Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne

W tej pozycji prezentuje się rezerwy z podziałem na rezerwy długoterminowe (np. odprawy emerytalne), jak i krótkoterminowe, jeżeli termin realizacji przypada w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Podkreślić należy, że nie każda przyszła płatność stanowi podstawę do utworzenia rezerwy. Warunkiem jest istnienie obecnego obowiązku, prawdopodobieństwo odpływu środków oraz możliwość wiarygodnego oszacowania kwoty. Dopiero łączne spełnienie tych przesłanek uzasadnia ujęcie rezerwy w księgach rachunkowych.

Bierne RMK i rezerwy są zatem narzędziem zapewniającym prawidłowe przypisanie kosztów do okresu, którego dotyczą, a jednocześnie pozwalają wykazać rzeczywisty poziom zobowiązań jednostki wobec pracowników na dzień bilansowy.

Rezerwa na niewykorzystane urlopy

Rezerwa na niewykorzystane urlopy dotyczy dni urlopowych należnych pracownikom, które nie zostały wykorzystane do dnia bilansowego. Ekonomicznie koszt powstaje już w momencie wykonywania pracy przez pracownika, ponieważ w tym czasie nabywa on prawo do płatnego urlopu. Oznacza to, że jednostka powinna ująć koszt w tym okresie, w którym prawo to narasta, mimo że wypłata wynagrodzenia za urlop nastąpi w przyszłości.

eprasa.pl e8f91a0198

Tworzenie rezerwy ma szczególne znaczenie w przypadku pracowników produkcyjnych wynagradzanych akordowo lub prowizyjnie. W ich przypadku brak rezerwy mógłby zniekształcić wynik finansowy, a okres, w którym pracownik wykorzysta urlop, zostałby nadmiernie obciążony kosztami, mimo że efekt pracy (np. wyprodukowane wyroby) powstał wcześniej. Zasady tworzenia takich rezerw zostały szczegółowo opisane w Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 6.

Rezerwa ta ujmowana jest w pasywach jako bierne rozliczenie międzyokresowe kosztów i podlega corocznej weryfikacji na dzień bilansowy.

Ewidencja

Sposób księgowania, analogicznie jak w przypadku czynnych RMK, zależy od przyjętego wariantu ewidencji kosztów w jednostce.

PRZYKŁAD

Założenia

W jednostce prowadzącej ewidencję kosztów w zespole 4 i 5 utworzono rezerwę na niewykorzystane urlopy w wysokości 60 000 zł. W ciągu roku jednostka tworzy miesięcznie rezerwę w kwocie 4000 zł, a w danym okresie wypłacono wynagrodzenia za zaległe urlopy w wysokości 7000 zł.

I. WARIANT – ZESPÓŁ 4 + 5

1. Utworzenie rezerwy na dzień bilansowy – 60 000 zł:

Wn konto 55 „Koszty ogólnego zarządu”	60 000
Ma konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	60 000

Rezerwa obciąża koszty działalności operacyjnej bieżącego okresu.

2. Wypłata wynagrodzeń za wykorzystany zaległy urlop – 7000 zł:

Wn konto 40-5 „Wynagrodzenia”	7 000
Ma konto 23-1 „Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń”	7 000

Następnie przeniesienie do zespołu 5:

Wn konto 55 „Koszty ogólnego zarządu”	7 000
Ma konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych”	7 000

3. Rozwiązanie części rezerwy pokrywającej wypłatę – 7000 zł:

Wn konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	7 000
Ma konto 55 „Koszty ogólnego zarządu”	7 000

W efekcie koszt nie obciąża wyniku podwójnie – jest pokryty wcześniej utworzoną rezerwą.

eprasa.pl e8f91a0198

4. Miesięczne tworzenie rezerwy – 4000 zł:

Wn konto 55 „Koszty ogólnego zarządu”	4 000
Ma konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	4 000

II. WARIANT – TYLKO ZESPÓŁ 4

Jeżeli jednostka prowadzi wyłącznie koszty rodzajowe i korzysta z konta 490, księgowanie wygląda następująco:

1. Utworzenie rezerwy – 60 000 zł:

Wn konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych”	60 000
Ma konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	60 000

2. Wypłata urlopów – 7000 zł:

Wn konto 40-5 „Wynagrodzenia”	7 000
Ma konto 23-1 „Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń”	7 000

3. Rozliczenie rezerwy:

Wn konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	7 000
Ma konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych”	7 000

4. Miesięczne tworzenie rezerwy – 4000 zł:

Wn konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych”	4 000
Ma konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	4 000

III. WARIANT – TYLKO ZESPÓŁ 5

1. Utworzenie rezerwy – 60 000 zł:

Wn konto 55 „Koszty ogólnego zarządu”	60 000
Ma konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	60 000

2. Wypłata wynagrodzenia – 7000 zł:

Wn konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	7 000
Ma konto 23-1 „Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń”	7 000

3. Miesięczne tworzenie rezerwy – 4000 zł:

Wn konto 55 „Koszty ogólnego zarządu”	4 000
Ma konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	4 000

Przykład liczbowy pokazuje, że:

- rezerwa może być znacząca (60 000 zł),
- w trakcie roku następuje jej częściowe wykorzystanie (7000 zł),
- jednostka powinna systematycznie tworzyć odpisy (4000 zł miesięcznie),
- sposób ewidencji zależy od przyjętego wariantu prowadzenia kosztów.

eprasa.pl e8f91a0198

Rezerwy na odprawy emerytalne i podobne – szczegółowe omówienie i ewidencja

Zasady ujmowania i wyceny rezerw na odprawy emerytalne, rentowe oraz nagrody jubileuszowe reguluje Krajowy Standard Rachunkowości nr 6. Są to świadczenia długoterminowe, których ekonomiczny ciężar narasta stopniowo, przez cały okres zatrudnienia pracownika, mimo że wypłata nastąpi w przyszłości.

Prawo do odprawy emerytalnej nie powstaje jednorazowo w dniu przejścia na emeryturę. Pracownik „wypracowuje" je proporcjonalnie do stażu pracy. W konsekwencji:

- jednostka ma obecny obowiązek wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- wypłata jest prawdopodobna,
- możliwe jest wiarygodne oszacowanie wartości.

Rezerwa obciąża koszty działalności operacyjnej, zwiększa pasywa (konto 64-2), podlega corocznej aktualizacji, może generować różnice aktuarialne.

PRZYKŁAD

Założenia

Pracownik został zatrudniony 1 stycznia 2021 r.

Zgodnie z regulaminem wynagradzania po 10 latach pracy przysługuje mu odprawa emerytalna w wysokości 150% wynagrodzenia.

Na dzień 31 grudnia 2025 r. jednostka po raz pierwszy dokonuje wyceny rezerwy.

Dane:

- wynagrodzenie w 2025 r.: 4000 zł miesięcznie,
- wzrost wynagrodzeń: 4% rocznie,
- odprawa: 150% wynagrodzenia,
- stopa dyskonta: 10%,
- okres zatrudnienia: 10 lat (2021–2030).

Dlaczego w ogóle tworzymy rezerwę?

Prawo do odprawy nie powstaje dopiero w 2030 r. Narasta ono stopniowo w latach 2021–2030. To oznacza, że:

- jednostka już dziś ma zobowiązanie ekonomiczne,
- koszt powinien być rozłożony proporcjonalnie na lata pracy,
- brak rezerwy zniekształciłby wynik finansowy.

To realizacja zasady memoriału i współmierności.

KROK PIERWSZY – ustalenie przyszłego wynagrodzenia

Nie możemy liczyć odprawy od obecnego wynagrodzenia 4000 zł, ponieważ za 5 lat (2030 r.) wynagrodzenie będzie wyższe. Uwzględniamy wzrost 4% rocznie.

eprasa.pl e8f91a0198

Po przeliczeniu przyszłe wynagrodzenie w 2030 r. wynosi 4866,61 zł.

To bardzo istotny element – rezerwa nie jest liczona od dzisiejszej kwoty, lecz od prognozowanej wartości przyszłej.

Przyszłe wynagrodzenie obliczamy według wzoru procentu składanego:

$$W_{2030} = 4000 \times (1 + 0{,}04)^5$$

Obliczenia krok po kroku

$(1{,}04)^5$

$1{,}04 \times 1{,}04 = 1{,}0816$

$1{,}0816 \times 1{,}04 = 1{,}124864$

$1{,}124864 \times 1{,}04 = 1{,}16985856$

$1{,}16985856 \times 1{,}04 = 1{,}2166529024$

Zaokrąglamy:

$(1{,}04)^5 \approx 1{,}21665$

Mnożymy przez wynagrodzenie bazowe

$4000 \times 1{,}21665 = 4866{,}61$

KROK DRUGI – ustalenie kwoty odprawy

Odprawa wynosi 150% wynagrodzenia.

4866,61 zł × 150% = 7299,92 zł

To jest kwota, którą jednostka prawdopodobnie wypłaci w 2030 r.

KROK TRZECI – podział na lata zatrudnienia

Ponieważ prawo narasta przez 10 lat:

7299,92 zł : 10 lat = 730 zł rocznie

Każdy rok pracy „generuje" 730 zł przyszłego zobowiązania. Na dzień 31.12.2025 pracownik przepracował 5 lat (2021–2025).

Oznacza to, że jednostka powinna wykazać 5/10 przyszłego zobowiązania, ale w wartości zdyskontowanej.

Należy podkreślić, że powyższe obliczenie (5/10) stanowi pewne uproszczenie poglądowe, przyjęte wyłącznie w celu zobrazowania mechanizmu wzrostu wynagrodzenia. W praktyce systemy finansowe oraz arkusze kalkulacyjne wyliczają przyszłe wynagrodzenie przy zastosowaniu dokładnych współczynników procentu składanego dla każdego roku oddzielnie.

Oznacza to, że dla każdego roku można wyznaczyć indywidualny współczynnik wzrostu.

eprasa.pl e8f91a0198

Każdy z tych współczynników można wyliczyć osobno i zastosować do danego roku. W przedstawionym przykładzie pokazano uproszczone przeliczenie dla pięciu lat łącznie, jednak w rzeczywistych kalkulacjach, zwłaszcza przy dłuższych okresach zatrudnienia, stosuje się dokładne współczynniki dla każdego roku indywidualnie.

Podobna zasada dotyczy również dyskontowania, dla każdego roku stosuje się odrębny współczynnik dyskontowy wynikający ze stopy procentowej i liczby lat do wypłaty.

Wartość rezerwy na dzień bilansowy – co dzieje się przy aktualizacji

Na każdy dzień bilansowy jednostka ma obowiązek ponownie przeliczyć wartość rezerwy. Nie jest to operacja techniczna polegająca na mechanicznym przeniesieniu salda z poprzedniego roku, lecz pełna, aktualna wycena zobowiązania.

W praktyce oznacza to, że:

- ustala się ponownie prognozowane wynagrodzenie na moment przyszłej wypłaty,
- aktualizuje się okres pozostały do realizacji świadczenia,
- stosuje się aktualną stopę dyskonta,
- przelicza się wartość bieżącą części przypadających na lata przepracowane.

Nowa wartość rezerwy jest następnie porównywana z wartością wykazaną w księgach na koniec poprzedniego roku.

Jeżeli nowa wartość jest wyższa, powstaje przyrost rezerwy, który obciąża koszty bieżącego okresu.

Jeżeli nowa wartość jest niższa, następuje zmniejszenie rezerwy, co powoduje zmniejszenie kosztów bieżącego okresu (lub ujęcie przychodu operacyjnego).

To właśnie ta różnica między „starą" a „nową" wyceną stanowi efekt aktualizacji rocznej.

Co dzieje się przy pierwszorazowym utworzeniu rezerwy

Jeżeli jednostka wcześniej nie tworzyła rezerwy, a obowiązek istniał już w latach ubiegłych, pojawia się konieczność podziału wartości na dwie części:

1) część dotyczącą lat poprzednich,
2) część dotyczącą roku bieżącego.

Część odnosząca się do lat ubiegłych nie powinna obciążać wyniku bieżącego roku. Zostaje ujęta jako korekta wyniku lat ubiegłych (kapitału własnego).

Natomiast część przypadająca na bieżący okres obciąża rachunek zysków i strat roku, w którym rezerwa została utworzona.

Mechanizm ten ma na celu uniknięcie zniekształcenia bieżącego wyniku finansowego przez zdarzenia dotyczące przeszłości.

eprasa.pl e8f91a0198

Aktuarialne przeszacowanie – na czym polega korekta

W przypadku świadczeń długoterminowych kluczowe znaczenie mają założenia przyjęte do wyceny. Jeżeli zmienia się którykolwiek z parametrów (np. tempo wzrostu wynagrodzeń, stopa dyskonta, przewidywany okres zatrudnienia), zmienia się również wartość rezerwy.

Taka zmiana nie wynika z „błędu księgowego", lecz z aktualizacji warunków ekonomicznych.

W efekcie jeżeli nowe założenia powodują:

- wzrost zobowiązania – powstaje strata aktuarialna,
- spadek zobowiązania – powstaje zysk aktuarialny.

Różnica ta ujmowana jest w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Oznacza to, że wynik finansowy może się zmieniać wyłącznie z powodu zmiany parametrów ekonomicznych, nawet jeśli w danym roku nie nastąpiła żadna wypłata świadczenia.

Co dzieje się w momencie wypłaty świadczenia

W momencie faktycznej wypłaty odprawy:

- rezerwa zostaje wykorzystana,
- zobowiązanie wobec pracownika zostaje rozliczone.

Jeżeli kwota wypłaty odpowiada wartości rezerwy – operacja jest neutralna dla wyniku finansowego, ponieważ koszt został rozpoznany w poprzednich latach.

Jeżeli jednak rzeczywista wypłata różni się od wartości rezerwy:

- niedoszacowanie zwiększy koszty bieżące,
- przeszacowanie zmniejszy koszty bieżące.

To pokazuje, że rezerwa jest zawsze oszacowaniem, a nie wartością ostateczną.

Dlaczego system korekt jest tak istotny

Bez corocznej aktualizacji:

- zobowiązanie mogłoby być zawyżone lub zaniżone,
- wynik finansowy nie odzwierciedlałby rzeczywistego kosztu zatrudnienia,
- bilans nie pokazywałby faktycznej wartości przyszłych obciążeń.

Mechanizm korekt zapewnia:

- współmierność kosztów do okresu ich powstawania,
- zachowanie zasady ostrożności,
- rzetelność i aktualność wyceny zobowiązań.

eprasa.pl e8f91a0198

RMK przychodów (pasywa)

Istota i zakres

Rozliczenia międzyokresowe przychodów występują w sytuacji, gdy jednostka otrzymała już środki pieniężne, lecz nie wykonała jeszcze świadczenia, którego te środki dotyczą. Z punktu widzenia rachunkowości nie można w takiej sytuacji rozpoznać przychodu, ponieważ nie nastąpiło jeszcze spełnienie warunku jego realizacji. Do momentu wykonania usługi, dostawy towaru czy rozliczenia finansowanego aktywa kwota ta ma charakter zobowiązania i wykazywana jest w pasywach.

Do najczęstszych przypadków należą zaliczki otrzymane od odbiorców, opłaty abonamentowe regulowane z góry, dotacje inwestycyjne oraz ujemna wartość firmy. W każdej z tych sytuacji wspólny jest element czasowy – przychód musi zostać rozłożony w czasie zgodnie z zasadą współmierności.

PRZYKŁAD

Zaliczki i abonamenty

Spółka otrzymała 1 stycznia 2025 r. abonament roczny za usługę serwisową w wysokości 12 000 zł (za 12 miesięcy).

1. Otrzymanie środków:

Wn konto 13-0 „Rachunek bankowy”	12 000
Ma konto 84 „Rozliczenia międzyokresowe przychodów”	12 000

W tym momencie nie powstaje przychód. Jednostka ma obowiązek świadczyć usługę przez 12 miesięcy.

Rozliczenie miesięczne (1000 zł):

12 000 zł : 12 miesięcy = 1000 zł

Co miesiąc:

Wn konto 84 „Rozliczenia międzyokresowe przychodów”	1 000
Ma konto 70 „Przychody ze sprzedaży usług”	1 000

Po 12 miesiącach saldo konta 84 wynosi 0.

Efekt: przychód jest rozpoznawany proporcjonalnie do wykonywanej usługi.

PRZYKŁAD

Dotacja na środek trwały

Spółka otrzymała dotację w wysokości 100 000 zł na zakup maszyny o wartości 100 000 zł.

Maszyna amortyzowana jest liniowo przez 5 lat.

eprasa.pl e8f91a0198

1. Otrzymanie dotacji:

   Wn konto 13-0 „Rachunek bankowy” 100 000

   Ma konto 84 „Rozliczenia międzyokresowe przychodów” 100 000

   Nie powstaje przychód.

2. Amortyzacja roczna

   100 000 zł : 5 lat = 20 000 zł rocznie

   Wn konto 40-1 „Amortyzacja” 20 000

   Ma konto 07 „Umorzenie środków trwałych” 20 000

   Powstaje koszt.

3. Równoległe rozliczenie dotacji:

   100 000 zł : 5 lat = 20 000 zł rocznie

   Wn konto 84 „Rozliczenia międzyokresowe przychodów” 20 000

   Ma konto 76-0 „Pozostałe przychody operacyjne” 20 000

Efekt ekonomiczny

Koszt amortyzacji: –20 000

Przychód z dotacji: +20 000

Wynik netto: 0

Dotacja neutralizuje ekonomicznie koszt zużycia środka trwałego.

Po 5 latach konto 84 zostaje wyzerowane/rozliczone.

Sprzedaż środka trwałego przed końcem amortyzacji

Załóżmy, że maszyna zostaje sprzedana po 3 latach. Rozliczono dotację w wysokości 60 000 zł (3 × 20 000). Na koncie 84 pozostaje 40 000 zł.

W momencie sprzedaży nierozliczoną część dotacji należy jednorazowo odnieść w przychody:

Wn konto 84 „Rozliczenia międzyokresowe przychodów” 40 000

Ma konto 76-0 „Pozostałe przychody operacyjne” 40 000

PRZYKŁAD

Ujemna wartość firmy

Spółka nabyła przedsiębiorstwo za 500 000 zł, a wartość godziwa przejętych aktywów netto wynosiła 600 000 zł.

Powstaje ujemna wartość firmy:

600 000 – 500 000 = 100 000 zł

1. Ujęcie początkowe:

   Wn przejęte aktywa – 600 000

eprasa.pl e8f91a0198

	Ma zobowiązania – 100 000	
	Ma konto 13 „Środki pieniężne”	500 000
	Ma konto 84 „Rozliczenia międzyokresowe przychodów”	100 000
2.	Rozliczenie w czasie (np. przez 5 lat):	
	100 000 : 5 lat = 20 000 rocznie	
	Wn konto 84 „Rozliczenia międzyokresowe przychodów”	20 000
	Ma konto 76-0 „Pozostałe przychody operacyjne”	20 000

Ujęcie, prezentacja i ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Rozliczenia międzyokresowe kosztów, rezerwy oraz rozliczenia międzyokresowe przychodów nie są jedynie technicznymi zapisami księgowymi. Ich prawidłowe ujęcie i prezentacja w sprawozdaniu finansowym mają bezpośredni wpływ na ocenę sytuacji majątkowej i finansowej jednostki. Dlatego istotne jest nie tylko ich prawidłowe zaksięgowanie, lecz również właściwe wykazanie w bilansie, rachunku zysków i strat oraz szczegółowe ujawnienie w informacji dodatkowej.

Ujęcie w bilansie

Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów wykazywane są w aktywach bilansu.

Jeżeli dotyczą okresu dłuższego niż 12 miesięcy, prezentuje się je w pozycji Aktywa A.V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe. Jeśli okres rozliczenia nie przekracza roku obrotowego, ujmowane są w pozycji Aktywa B.IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe. W praktyce oznacza to, że stanowią one składnik majątku jednostki. Są to koszty już poniesione, które będą obciążały wynik w przyszłości.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów wykazywane są w pasywach bilansu w ramach grupy B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania, lecz nie w części dotyczącej rezerw, o ile nie spełniają definicji rezerwy w rozumieniu ustawy o rachunkowości.

Rezerwy prezentowane są w pozycji:

B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania
   I. Rezerwy na zobowiązania, w tym:
      1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
      2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne (z podziałem na część długoterminową i krótkoterminową)
      3. Pozostałe rezerwy (również z podziałem na długoterminowe i krótkoterminowe)

Rozliczenia międzyokresowe przychodów wykazywane są w pasywach w pozycji Pasywa B.IV. Rozliczenia międzyokresowe. Obejmują one w szczególności dotacje inwestycyj-

eprasa.pl e8f91a0198

ne, zaliczki rozliczane w czasie oraz inne przychody otrzymane z góry, które nie zostały jeszcze zrealizowane w sensie ekonomicznym.

Ujęcie w rachunku zysków i strat

Wpływ rozliczeń międzyokresowych i rezerw na wynik finansowy ujawnia się poprzez odpowiednie pozycje rachunku zysków i strat.

Odpis czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów zwiększa koszty działalności operacyjnej, w zależności od ich charakteru, jako amortyzacja, usługi obce, wynagrodzenia lub pozostałe koszty rodzajowe w pozycji B. Koszty działalności operacyjnej.

Wpływ biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów oraz rezerw na rachunek zysków i strat zależy od przyjętego w jednostce wariantu ewidencji kosztów (zespół 4, 4+5 lub wyłącznie 5), jednak ich istota ekonomiczna pozostaje taka sama – mają one zapewnić prawidłowe przypisanie kosztu do okresu, którego dotyczy.

Jeżeli jednostka prowadzi ewidencję wyłącznie w zespole 4 (układ rodzajowy), utworzenie biernego rozliczenia międzyokresowego kosztów powoduje ujęcie kosztu w odpowiedniej pozycji rachunku zysków i strat w części B. Koszty działalności operacyjnej, np. jako wynagrodzenia, usługi obce lub pozostałe koszty rodzajowe. Konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych" pełni jedynie funkcję techniczną i nie zmienia ekonomicznego charakteru kosztu – koszt obciąża wynik okresu, którego dotyczy.

W jednostkach stosujących ewidencję kosztów w układzie 4+5 koszt wynikający z utworzenia biernego rozliczenia międzyokresowego może zostać najpierw ujęty w układzie rodzajowym (zespół 4), a następnie przeniesiony do układu kalkulacyjnego (zespół 5), zgodnie z miejscem powstawania kosztu. Ostatecznie w rachunku zysków i strat sporządzanym w wariancie kalkulacyjnym efekt będzie widoczny w odpowiednich pozycjach funkcjonalnych, takich jak koszt własny sprzedaży, koszty sprzedaży lub koszty ogólnego zarządu. Techniczne przejście przez konto 490 „Rozliczenie kosztów rodzajowych" nie zmienia charakteru ekonomicznego kosztu, służy jedynie jego przeksięgowaniu między układami.

Jeżeli jednostka prowadzi ewidencję wyłącznie w zespole 5, utworzenie biernego rozliczenia międzyokresowego kosztów ujmowane jest bezpośrednio w odpowiednim koszcie funkcjonalnym. Nie występuje wówczas ani zespół 4, ani konto 490 – koszt od razu obciąża wynik w pozycji odpowiadającej jego przeznaczeniu (np. koszt własny sprzedaży, koszty zarządu, koszty sprzedaży).

Należy również podkreślić, że bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów mogą wpływać na zmianę stanu produktów. W rachunku zysków i strat sporządzanym w wariancie porównawczym efekt ten ujawnia się poprzez pozycję „Zmiana stanu produktów", która koryguje w wariancie porównawczym pozycje A. Przychody netto ze sprzedaży produktów i towarów.

eprasa.pl e8f91a0198

Sposób technicznego księgowania może się różnić (zespół 4, 5 lub oba), jednak wpływ ekonomiczny na wynik finansowy zawsze polega na właściwym przypisaniu kosztu do okresu sprawozdawczego.

W przypadku rozliczeń międzyokresowych przychodów ich systematyczne rozliczanie zwiększa przychody. Jeżeli dotyczą działalności podstawowej, ujmowane są w pozycji A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi. W przypadku dotacji inwestycyjnych najczęściej prezentowane są w pozycji D. Pozostałe przychody operacyjne.

Ujawnienia w informacji dodatkowej

Oprócz prezentacji w bilansie oraz rachunku zysków i strat jednostka ma obowiązek ujawnić szczegółowe informacje w informacji dodatkowej. W przypadku rezerw należy przedstawić ich przeznaczenie, stan na początek roku, zwiększenia, wykorzystanie, rozwiązanie oraz stan na koniec roku obrotowego. W odniesieniu do rezerw długoterminowych konieczne jest również ujawnienie głównych założeń przyjętych do wyceny, takich jak stopa dyskonta, prognozowany wzrost wynagrodzeń czy okres zatrudnienia.

Analogicznie, w przypadku rozliczeń międzyokresowych przychodów wskazuje się ich charakter, podstawę prawną oraz zasady rozliczania w czasie.

Znaczenie prezentacji i ujawnień

Prawidłowa prezentacja i ujawnienie rozliczeń międzyokresowych oraz rezerw zapewnia przejrzystość sprawozdania finansowego i pozwala użytkownikom ocenić skalę przyszłych obciążeń oraz wpływ przyjętych założeń na wynik finansowy. Bez właściwego ujawnienia dane liczbowe w bilansie nie dawałyby pełnego obrazu ryzyka i zobowiązań jednostki.

Kiedy małe jednostki mogą nie tworzyć rezerw

Zasadą jest, że rezerwy tworzy się zawsze wtedy, gdy spełnione są ustawowe przesłanki: istnieje obecny obowiązek wynikający ze zdarzeń przeszłych, prawdopodobny jest odpływ środków oraz możliwa jest wiarygodna wycena zobowiązania. Jednak w praktyce rachunkowości duże znaczenie ma również zasada istotności.

WAŻNE! Małe i mikrojednostki mogą odstąpić od tworzenia niektórych rezerw, jeżeli ich wpływ na sprawozdanie finansowe jest nieistotny, czyli nie wpływa na rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej. Dotyczy to w szczególności świadczeń pracowniczych o niewielkiej wartości lub krótkim horyzoncie czasowym.

Warunkiem takiego uproszczenia jest:

- spełnianie kryteriów jednostki mikro lub małej w rozumieniu ustawy o rachunkowości,
- brak znaczącego wpływu na wynik finansowy i bilans,
- formalne ujęcie takiego rozwiązania w polityce rachunkowości.

eprasa.pl e8f91a0198

Nie można jednak powoływać się na uproszczenia w sytuacji, gdy istnieje realny, znaczący obowiązek, którego pominięcie prowadziłoby do zniekształcenia wyniku finansowego. Zasada istotności nie oznacza dowolności, wymaga racjonalnej oceny skutków finansowych.

Najczęstsze błędy

W praktyce sprawozdawczej najczęściej spotykane nieprawidłowości dotyczą kilku obszarów. Pierwszym z nich jest nietworzenie rezerw długoterminowych, zwłaszcza na odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe. Jednostki często uznają je za odległe w czasie i pomijają ich wycenę, mimo że obowiązek narasta przez cały okres zatrudnienia.

Drugim częstym błędem jest błędna klasyfikacja niefakturowanych dostaw i usług jako rezerw. W rzeczywistości są to zobowiązania lub bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, a nie rezerwy w rozumieniu ustawy.

Kolejnym problemem jest brak dokumentacji przyjętych założeń, szczególnie w przypadku wyceny aktuarialnej. Brak wskazania stopy dyskonta, prognozy wzrostu wynagrodzeń czy przyjętych okresów powoduje, że wycena staje się nieweryfikowalna.

Często spotyka się również nierozwiązywanie rezerw po ustaniu przyczyny ich utworzenia. Rezerwa powinna istnieć tylko tak długo, jak długo istnieje obowiązek.

Ostatnim istotnym błędem jest brak rozróżnienia między ujęciem bilansowym a podatkowym. W rachunkowości rezerwa obciąża wynik w momencie jej utworzenia, natomiast podatkowo koszt powstaje najczęściej dopiero w momencie faktycznej realizacji zobowiązania.

Podsumowując, rozliczenia międzyokresowe oraz rezerwy często powodują różnice między wynikiem bilansowym a podatkowym.

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 6 ust. 1, art. 6 ust. 2, art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 35d ust. 1, art. 35d ust. 2, art. 39 ust. 1, art. 39 ust. 2, art. 41 ust. 1, art. 41 ust. 2 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (j.t. Dz.U. z 2023 r. poz. 120; ost.zm. Dz.U. z 2025 r. poz. 1218)
- Komitet Standardów Rachunkowości nr 6 „Rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe”

©℗

Joanna Gawrońska
biegły rewident

eprasa.pl e8f91a0198

POLECAMY

w następnych numerach BIULETYNU głównego księgowego:

- Zapasy – produkcja, produkcja w toku
- Zmiana stanu produktów w kręgu kosztowym

Nowości w INFORLEX

- Monitor Księgowego nr 3: Problemy związane z rozliczeniem rocznym CIT,
- Ściąga Księgowego: Instrukcja podejmowania uchwał w spółce z o.o.,
- Wideoporada: Jak obowiązkowy KSeF wpłynie na strukturę i zakres danych raportowanych w JPK,
- Wideo: Kawa z INFORLEX. KSeF po wdrożeniu. Pierwsze doświadczenia Firm i biur rachunkowych,
- Webinarium: Obowiązki płatnika PIT 2026.

PRENUMERATA 2026

BIULETYN głównego księgowego (e-wydanie)

abonament na 12 miesięcy w cenie 990 zł

MONITOR księgowego

w wersji PREMIUM (papier + e-wydanie)

abonament na 12 miesięcy w cenie 1315 zł

BIULETYN VAT

w wersji PREMIUM (papier + e-wydanie)

abonament na 12 miesięcy w cenie 1205 zł

MONITOR prawa pracy i ubezpieczeń

w wersji PREMIUM (papier + e-wydanie)

abonament na 12 miesięcy w cenie 1205 zł

www.sklep.infor.pl

801 626 666, 22 761 30 30

bok@infor.pl

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.
Grupa INFOR PL

Prezes Zarządu
Ryszard Pieńkowski

INFOR PL Spółka Akcyjna
ul. Burakowska 14, 01-066 Warszawa
www.infor.pl

Dyrektor Centrum Wydawniczego
Grzegorz Błażejczyk
grzegorz.blazejczyk@infor.pl

Redaktor naczelna
dr Gyöngyvér Takáts

Korekta
Barbara Redzyńska

Redaktor graficzny
Agnieszka Zuchowicz

Adres redakcji
ul. Burakowska 14, 01-066 Warszawa
www.inforlex.pl

Biuro Reklamy
Ewa Gromek-Tyburska
e-mail: ewa.gromek@infor.pl
tel. 510 024 764

Zamówienia na prenumeratę
Biuro Obsługi Klienta:

ul. Burakowska 14, 01-066 Warszawa
tel. 22 761 30 30, 801 626 666
e-mail: bok@infor.pl

www.sklep.infor.pl

Copyright by INFOR PL S.A. Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego. Wykonywanie kserokopii lub powielanie inną metodą oraz rozpowszechnianie bez zgody wydawcy w całości lub części jest zabronione i podlega odpowiedzialności karnej.
© – znak zastrzeżenia praw autorskich;
℗ – znak odpłatności;
©℗ – dwa znaki przy artykule oznaczają możliwość jego dalszego wykorzystania wyłącznie po uiszczeniu opłaty zgodnie z cennikiem (www.infor.pl/licencje) i w zgodzie z Regulaminem korzystania z artykułów redakcyjnych.

INFOR PL S.A. jest podatnikiem VAT,
NIP 118-009-30-66

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji tekstów oraz zwrotu materiałów zamówionych, a niezatwierdzonych do druku. Materiałów niezamówionych nie zwracamy. Nie ponosimy odpowiedzialności za treść reklam zamieszczonych na łamach.

eprasa.pl e8f91a0198

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

JAK PRAWIDŁOWO SPORZĄDZIĆ SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA 2025 ROK

Publikacja wyjaśnia podatkowe i bilansowe aspekty związane z zamknięciem roku. Całość jest poparta praktycznymi przykładami.

Z publikacji dowiesz się m.in.:

- Jak prawidłowo zweryfikować i zaktualizować aktywa oraz pasywa
- Na czym polega wstępne zamknięcie ksiąg rachunkowych
- Jak ustalić wynik finansowy i sporządzić kompletne sprawozdanie finansowe
- W jaki sposób przygotować roczne zeznanie podatkowe
- Kto, kiedy i gdzie składa e-sprawozdanie
- Jakie nowe obowiązki pojawią się w sprawozdawczości

Szczegóły na **sklep.infor.pl**

W SERII POLECAMY

Koszty 2026 po zmianach

KSeF w biurze rachunkowym

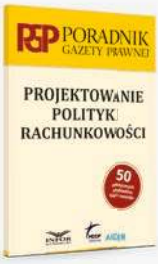

Projektowanie polityki rachunkowości

Biuro Obsługi Klienta: 22 761 30 30, 801 626 666 bok@infor.pl

eprasa.pl e8f91a0198

KSeF

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

Najnowsze zmiany w VAT 2026

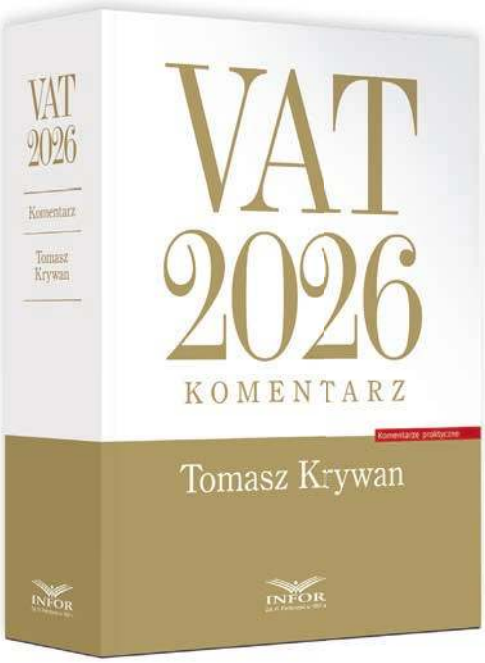

Publikacja zawiera praktyczne omówienie każdego przepisu ustawy o podatku od towarów i usług. Uwzględnia zmiany wchodzące w życie **1 stycznia, 1 lutego i 1 kwietnia 2026 r.**, które są związane z wprowadzeniem obowiązkowego KSeF, oraz ich wpływ na dotychczasowe zasady rozliczeń VAT. Komentarz zawiera również praktyczne tabele i niemal 300 przykładów pokazujących, jak rozliczać VAT (w tym jak wypełniać JPK_VAT).

Najnowsze zmiany dotyczą m.in.:

- zasad wystawiania i doręczania faktur w **KSeF**,
- zasad rozliczania **faktur korygujących**,
- przechowywania faktur i wystawiania ich duplikatów po **wprowadzeniu KSeF**,
- anulowania faktur i zwrotu VAT,
- dokumentowania i rozliczania faktur dla **rolników ryczałtowych**,
- podniesienia **limitu zwolnienia podmiotowego**.

Szczegóły na: **sklep.infor.pl**

Tylko teraz **W PREZENCIE** za zakup książki praktyczny e-book „**Przewodnik po zmianach w VAT i akcyzie 2026**"

Biuro Obsługi Klienta: 22 761 30 30, 801 626 666 bok@infor.pl

eprasa.pl e8f91a0198